

ÖVERSIKTSPLAN 2014

SKINNSKATTEBERGS KOMMUN

DEL 1 Utveckling och delområden mars 2014, kompl. juni 2014

FÖRORD

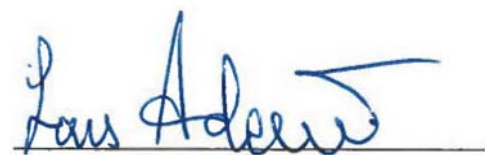
Översiktsplanen är en viktig del i kommunens strategiska arbete och kommer att vara en vägledning i hur vi ska planera för en bra framtid i Skinnskattebergs kommun.

I översiktsplanen presenteras hur vi skall använda våra resurser. Här finns rekommendationer för mark och vattenanvändning. Här beskrivs våra natur- och kulturvärden samt hur vi skall arbeta för att bevara och tillgängliggöra dessa. Här finns idéer hur vi ska planera för en positiv befolkningsutveckling med boende, service, infrastruktur och näringslivsutveckling.

Översiktsplanen har processats fram i en öppen medborgardialog med flera byträffar, samråd, utställningar och möjlighet till yttranden från medborgare, föreningar, organisationer och myndigheter. Arbetet har letts av en politisk styrgrupp med sju politiker.

Jag vill tacka för det stora engagemang som många har visat under arbetets gång med att ta fram denna Översiktsplan. Jag hoppas att vi alla tillsammans nu kan gå vidare i samma positiva anda. Då kan Skinnskattebergs kommun möta framtidens alla utmaningar med tillförsikt.

Skinnskatteberg sommaren 2014

A handwritten signature in blue ink, reading "Lars Andersson", written over a horizontal line.

Lars Andersson (s)

Kommunstyrelsens ordförande

Politisk styrgrupp:

Lars Andersson (s)

Tommy Sunvisson (s)

Peter Gammelgård (v)

Karin Lindström (mp)

Angelique Nyström (fp)

Ulf Kjellin (c)

Sture Bäcklund (m)

INNEHÅLL

FÖRORD	1
1 INLEDNING	2
1.1 SYFTE	2
1.2 KOMMUNENS VISION	2
1.3 VAD ÄR EN ÖVERSIKTSPLAN?	3
1.4 ORGANISATION.....	3
2 UTVECKLINGSFRÅGOR	4
2.1 SKINNSKATTEBERGS KOMMUN – EN DEL AV BERGSLAGSREGIONEN.....	4
2.2 HISTORISK FÖRANKRING	5
2.3 EN HÅLLBAR KOMMUN	5
2.4 EN LEVANDE KOMMUN	6
2.5 EN NÄRA KOMMUN	7
2.6 VIKTIGA UTVECKLINGSFRÅGOR	7
3 ÖVERSIKTSPLANENS DELOMRÅDEN	8
T1 SKINNSKATTEBERGS TÄTORT.....	10
T2 RIDDARHYTTAN.....	14
T3 FÄRNA	17
B1 BYSALA-BRÅTEN-HED-KARMANSBO-BERNSHAMMAR	19
B2 UTTERSBERG-TOMASBO-VÄSTANHED.....	21
B3 BAGGBROBYGDEN-BJÖRKVIKEN	23
B4 ÖVRE VÄTTERNES DALGÅNG.....	24
B5 GUNNILBO	24
B6 STJÄRNVIK-BOCKHAMMAR-GETHAMMAR.....	24
B7 JORDBRUKSBYGDEN LÅNGSVAN-LILLSVAN	25
V1 HEDSTRÖMMEN MELLAN SKINNSKATTEBERG OCH UTTERSBERG	25
NF1 MALINGSBO-KLOTENOMRÅDET	26
NF2 LIEN – FORSÅN – RÖDA JORDEN	27
NF3 EKOPARK FÄRNA-KEDJEN	28
N1 LAPPLAND	28
N2 FLYTEN – RÖMYRA – SLÅTTERMOSSEN.....	29
N3 SILLBO MED SILLBOMOSSEN	29
N4 SKOMMARMOSSEN M.FL.	29
N5 VENABÄCKEN - PERSBO	29
F1 GÄDDTJÄRNEN M.M.	30
F2 ÖVRE SKÄRSJÖN	30
F3 SKRÄDDARBO - JERÅN	30
X1 BÄCKEGRUVAN – PERSGRUVAN – KOPPARVERKET.....	31
S ÖVRIG SKOGSMARK.....	32
4 LIS-OMRÅDEN	33

Bilaga 1: Länsstyrelsens granskningsyttrande (sist i del 1, denna del)

Kommunomfattande plankarta i A1

Till översiktsplanen hör även :

- Samrådsredogörelse
- Utlåtande

Foton:

Johanna Ekhall: sid 18, 21, 37

Arne Hjorth: sid 22, 23

Johnny Strömberg: sid 11, 14, 19, 25

Marie Wennerström: sid 10

ferna.se: sid 17

Skinnskattebergs kommun: sid 2, 6

Sweco: sid 7, 15, 16, 27, 30

Omslagsbild: utsnitt ur målning av konstnär Leif Ahnlund

1 INLEDNING

1.1 SYFTE

Kommunens syfte med översiktsplanen kan sammanfattas i följande punkter:

- förbättrad handlingsberedskap för förändringar i mark- och vattenanvändningen och påverkan på luft
- stärkt samordning med övrig kommunal planering
- ökad kunskap om och samordning mellan samhällsbyggnads- och miljöfrågor i kommunen
- förenklat arbete med detaljplaner och bygglov
- bättre information om kommunens översiktliga planering till olika intressenter
- underlag för myndigheters beslut och prövning

1.2 KOMMUNENS VISION

Vision

Kommunfullmäktige beslutade i februari 2011 att visionen för Skinnskattebergs kommun är:

*Skinnskattebergs kommun
- ett hållbart samhälle med kvalitativ och effektiv service i fokus, där människor vill bo, verka och utvecklas.*

För att Skinnskatteberg ska bli ett hållbart samhälle behövs förändringar inom många områden. Förslag på förändringar i mark- och vattenanvändningen redovisas i översiktsplanen under respektive delområden i kapitel 3 *Översiktsplanens delområden*.

Generella riktlinjer i olika sakfrågor redovisas i handlingen *Del 2 Planeringsförutsättningar för Översiktsplan för Skinnskatteberg*. Till planen hör även en *Konsekvensbeskrivning* (del 3) som redovisar planens påverkan på miljö och andra viktiga områden. Den belyser också behovet av att långsiktigt utvärdera planens konsekvenser.

ÖVERSIKTSPLANENS DELAR – läsanvisning

Skinnskattebergs kommuns översiktsplan 2014 omfattar tre delar.

- **Del 1 Utveckling och delområden** beskriver visioner för kommunens utveckling samt beskrivningar och rekommendationer för ett antal delområden, vilka tillsammans täcker hela kommunens yta.
- **Del 2 Planeringsförutsättningar** beskriver bakgrundsfakta och mål för olika sektorsintressen.
- **Del 3 Konsekvensbeskrivning** redovisar översiktsplanens miljökonsekvenser, övriga konsekvenser samt påverkan på miljömål, riksintressen och miljökvalitetsnormer.

Ett omfattande underlagsmaterial har legat till grund för översiktsplanen, se avsnitt *Referenser* sist i Del 2.

Skinnskattebergs kommun - ett hållbart samhälle med kvalitativ och effektiv service i fokus, där människor vill bo, verka och utvecklas.

1.3 VAD ÄR EN ÖVERSIKTSPLAN?

Översiktsplanen visar kommunens bedömning av hur mark och vattenområden i stora drag kommer att användas och hur bebyggelsen kan komma att utvecklas under de närmaste 10-15 åren.

Översiktsplanen innehåller tre viktiga funktioner; en *vision* för kommunens framtida utveckling, *vägledning* för kommunens och andra myndigheters beslut om mark- och vattenanvändningen samt en *dialog* mellan kommunen och staten om de allmänna intressenas innebörd, avgränsning och tillgodo-seende.

Översiktsplanen är *vägledande men inte bindande*. Trots detta väger den tungt vid olika beslut om mark- och vattenanvändningen i kommunen tack vare sin förankring i en plane-ringsprocess som garanterar samråd och insyn.

Den *styr inte heller när* projekt eller planer ska genomföras. Det är först vid prövning av detaljplaner/områdesbestämmelser, marklov/bygglov eller andra beslut enligt t ex miljöbalken eller väglagen som enskilda intressen vägs mot allmänna intressen.

I översiktsplanen vägs *allmänna intressen* mot varandra. Enskilda intressen vägs mot varandra och mot allmänna intressen vid detaljplanering samt i lov- och tillståndsärenden.

Planen är en viktig grund för både större samhällsinvesteringar och för bevarande och utveckling av värdefulla tillgångar t ex natur- och kulturmiljöer.

Översiktsplanen utgör även ett övergripande program för efterföljande planering enligt plan- och bygglagen som exempelvis fördjupningar av översiktsplanen, detaljplaner och områdesbestämmelser.

Tidigare översiktsplan för Skinnskattebergs kommun

Kommunens gällande översiktsplan antogs av kommunfullmäktige 2006-04-24.

Eftersom översiktsplanen är ett politiskt antaget dokument, ska kommunfullmäktige minst en gång under varje mandatperiod ta ställning till översiktsplanens aktualitet. Kommunfullmäktige i Skinnskatteberg beslöt år 2009 att översiktsplanen ska aktualiseras.

Tidplan

Arbetet med översyn av översiktsplanen påbörjades till del under 2010. Under hösten 2012/våren 2013 har den tidigare översiktsplanen reviderats och omstruktureras.

Under sommaren och början av hösten 2013 hölls ett *brett samråd* med kommunens medborgare, intresseorganisationer, angränsande kommuner samt statliga myndigheter. Inkomna synpunkter ställdes samman i en *Samrådsredogörelse*.

Efter bearbetning av de synpunkter som kommit in ställdes översiktsplanen ut för granskning under våren 2014. Inkomna synpunkter har ställts samman i ett *utlåtande*. Planen beräknas antas av kommunfullmäktige september 2014.

1.4 ORGANISATION

Styrgrupp och arbetsgrupp

En politisk styrgrupp har tillsatts av kommunstyrelsen för att leda arbetet med översiktsplanen. Detta organ består efter beslut 2012-04-23 av kommunstyrelsens ordförande Lars Andersson samt politikerna Tommy Sunvisson (s), Peter Gammelgård (v), Karin Lindström (mp), Angelique Nyström (fp), Ulf Kjellin (c) och Sture Bäcklund (m).

Arbetsgrupp

Stadsarkitekt Arne Hjorth ansvarade för framtagande av översiktsplanen fram till februari 2014 och därefter ansvarar Thomas Lenell, sektorschef Teknik och Service för framtagandet. *Sweco* har medverkat som konsult i planarbetet. Under planarbetets gång har kontinuerlig kontakt tagits med övriga tjänstemän inom kommunen.

Till förarbetet hör också en tidigare översyn av texten som gjorts av tjänstemän inom förvaltningarna.

2 UTVECKLINGSFRÅGOR

2.1 SKINNSKATTEBERGS KOMMUN – EN DEL AV BERGSLAGSREGIONEN

Skinnskattebergs kommun ligger i Västmanlands län och gränsar mot Dalarnas län i nordväst och mot Örebro län i väster. Kommunen har cirka 4 400 invånare. Huvuddelen av befolkningen (cirka 2300 personer) bor i centralorten Skinnskatteberg. Kommunen är glest befolkad med en befolkningstäthet på cirka 6,1 invånare/km². Total areal är 718,2 km² varav landareal 662 km².

Angränsande kommuner är Smedjebacken, Fagersta, Surahammar, Köping och Lindesberg. Skinnskattebergs tätort ligger cirka 60

km nordväst om Västerås och 45 km norr om Köping.

Kommunen är en del av Bergslagsregionen. I kommunen finns ett stort antal småföretag men också flera större tillverkningsindustrier. Kommunen är känd bland annat för sin natur med djupa skogar och fiskrika sjöar samt för sina historiska bruksmiljöer. Här finns även ett universitet, Skogsmästarskolan, vilken är en del av Sveriges lantbruksuniversitet, SLU.

Kommunen ingår sedan februari 2011 i det finska förvaltningsområdet, vilket bl.a. innebär rätt för finsktalande innevånare att få barn- och äldreomsorg på finska, samt rätt att använda finska i kommunikationen med kommunen.

Skinnskattebergs kommun i relation till omkringliggande kommuner - utdrag ur Länsstyrelsens landskapsanalys.

2.2 HISTORISK FÖRANKRING

Skinnskattebergs historia är förankrad i gruvor, smedjor och skog. De många sjöarna och vattendragen i landskapet har, förutom som kraftkällor, varit viktiga transportleder ut i världen, där järnstämplor från traktens kvalitetsjärn än idag kan hittas såväl i Europa, Afrika som i Indien.

Bosättningarna i Skinnskatteberg har en lång historia. Det visar bl.a. fyndet av en stockbåt från 800-talet och den så kallade Röda Jorden i Riddarhyttan. Här har man bl.a. hittat blästerugnar för järnframställning, vilka varit i drift redan 700 år f.Kr.

I kommunen finns ett stort antal lämningar efter äldre hyttor och järnframställningsplatser i anslutning till vattendragen. Bruksdriften och dess bebyggelse har präglat bygden under lång tid. Fram till 1980 fanns nio herrgårdar i kommunen. Idag finns åtta bevarade, alla byggda mellan 1700 och 1850 (Riddarhyttans herrgård är riven). Det finns även fem bevarade flygelbyggnader i Nyhammar.

Kunskap om traktens historia ger perspektiv, förankring och identitet. Stora förändringar har skett över tiden och de förändringar vi gör idag kommer på samma sätt att bli en del av framtidens historia. I del 2 *Planeringsförutsättningar* finns bl.a. kommunens kulturmiljöer närmare beskrivna.

Länsstyrelsen i Västmanlands län har tagit fram en länsäckande landskapsanalys. I denna indelas Skinnskattebergs kommun i fyra karaktärsområden. I del 2, kapitel 4 *Landskapets karaktär* beskrivs landskapet närmare.

2.3 EN HÅLLBAR KOMMUN

Nationella, regionala och kommunala miljö kvalitetsmål

Riksdagen har fastställt 16 nationella miljö kvalitetsmål. Syftet är att skapa goda livsmiljöer för våra efterkommande generationer. Miljömålen ska vara vägledande i samhällsplaneringen. Angående de nationella miljömålen, se vidare del 2 avsnitt 18.2 *Miljöbalken*.

Flera av miljöproblemen är globala och kräver internationell samordning, men åtgärder på kommunal nivå kan bidra till förbättring.

Socialt hållbarhetsperspektiv

Social hållbarhet innebär ett långsiktigt stabilt och dynamiskt samhälle med jämlika och goda levnadsförhållanden. Nedan beskrivs några perspektiv som är viktiga i samband med kommunal fysisk planering.

God hälsa på lika villkor

Det övergripande målet för svensk folkhälso-politik är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen och att särskilt prioritera de med sämst förutsättningar.

Den fysiska planeringen kan bidra till att utjämna hälsoskillnader och skapa förutsättningar för en god hälsa för alla. Den fysiska miljön ska erbjuda stimulans och goda möjligheter för lek, idrott och sociala möten. Jämställdhet mellan könen, ett samhälle som stimulerar integration och mångfald samt tillvaratar barns rättigheter stärker förutsättningarna till hälsa på lika villkor.

Jämlikhet, jämställdhet, barns rättigheter samt tillgänglighet

Jämlikhet är när alla människor har samma värde och behandlas lika. Bakgrunden till ordet är FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna från 1948.

Jämställdhet handlar om att kvinnor och män ska ha samma rättighet, möjlighet och skyldighet att forma samhället och sina egna liv. Det innebär att jämställdhetsperspektivet ska integreras i såväl beslutsfattande som i planering, bl.a. bör planeringsprocessen utformas på ett sådant sätt att både män och kvinnor i olika åldrar lockas och ges möjlighet att delta och lämna synpunkter.

Integration och mångfald är målet för svensk integrationspolitik, d.v.s. lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk, kulturell och religiös bakgrund, ålder och sexuell läggning. En viktig planeringsaspekt är att motverka boendesegregation.

FN:s konvention om **barns rättigheter** fastslår barns lika värde och att beslut ska fattas med barns bästa i främsta rummet samt att barn ska få möjlighet att göra sig hörda och påverka sin egen situation i frågor som berör dem.

Barns och ungdomars närmiljö ska vara säker, trygg och hälsosam, men det är också viktigt att miljön erbjuder stimulans och goda möjligheter för lek, idrott, umgänge och sociala

möten. Barn och ungdomar ska ges möjlighet till delaktighet i den fysiska planeringen.

Ett viktigt perspektiv i kommunens fysiska planering är kravet på fysisk **tillgänglighet** för alla, både i byggnader och utomhus.

2.4 EN LEVANDE KOMMUN

Framtida bebyggelseutveckling

Skinnskatteberg är en till ytan relativt stor kommun. Inom kommunen finns stora tillgångar i form av vacker natur med skogar och sjöar. Det är tillgångar som ska skyddas och bevaras, samtidigt som de ska kunna nyttjas för kommunens utveckling, till gagn för såväl boende som besökande.

Planberedskap för verksamheter och bostäder

För kommunens framtida utveckling är det av vikt att ha planeringsberedskap för både nyetablering av bostäder och verksamheter i attraktiva lägen. Översiktsplanen är en del i denna strategi. Den ska även kunna vara till stöd för etablering av ny verksamhet, inte minst för omgivningspåverkande verksamhet så som t ex gruvinindustri eller vindkraft. Planen kan visa på viktiga aspekter att beakta vid kommande planering och miljöprövning.

Planens rekommendationer ska visa på möjligheterna till bostadsutbyggnad i Skinnskatteberg och övriga tätorter. Att möjliggöra attraktivt boende är en central framtidsfråga för kommunen. Skinnskattebergs kommun kan erbjuda ett naturnära, småskaligt boende med god livskvalitet. Nya bostäder bör förläggas så att de kan bidra till bibehållande och utveckling av service, se vidare kapitel 1 *Befolkning, arbetspendling och bostäder* i del 2.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

Ökad efterfrågan på bostäder på landsbygden, i synnerhet i anslutning till vatten, är en tydlig tendens. Det är dock viktigt att nya, attraktiva bostäder inte byggs på bekostnad av befintliga bostäder, befolkningens möjlighet till rekreation eller befintliga naturvärden. Det finns bra möjligheter till attraktivt boende nära vatten utanför strandskyddet med vacker utsikt över vattnet, samtidigt som stranden finns på gångavstånd.

På vissa utvalda platser kan det dock bli aktuellt med ny bebyggelse inom strandskyddsområde, se vidare i del 1 under kapitel 3 *Översiktsplanens delområden* samt kapitel 4 *LIS-områden* samt i del 2 under kapitel 5 *Landsbygdsutveckling*.

En god tillgänglighet ska finnas för alla till både byggnader och utomhusmiljöer.

2.5 EN NÄRA KOMMUN

Närhet till människor, arbete, service samt natur och kultur

I Skinnskatteberg ska barn kunna växa upp till vuxna i ett tryggt samhälle där man bryr sig om varandra.

Kommunens storlek gör att kommunala beslut kan fattas och genomförande av åtgärder kan ske i nära kontakt med kommuninvånarna.

I kommunen finns några stora expansiva företag, men också många småföretag. Landsbygdsutveckling, bl.a. genom utpekande av så kallade LIS-områden (landsbygdsutveckling i strandnära områden) kan bidra till bibehållande av service i olika delar av kommunen och till ett differentierat näringsliv. Närhet till naturen är en tillgång i kommunens bostadsområden både befintliga och nya. I kommunen finns stora möjligheter till friluftsliv i skog och mark. Mångfalden av sjöar och vattendrag är också en stor tillgång.

Här finns också ett rikt kulturliv med bl.a. Kulturhuset Korpen, Teatermaskinen, Galleri Astley i Uttersberg samt aktiva byaföreningar.

Kommunens läge mitt i Bergslagen med stor närhet till grannkommunernas centra innebär, förutom medlemskap i en stor och mångfacetterad arbetsmarknad, tillgång till ett rikt utbud av fritidsaktiviteter och övrig service.

Utveckling av kommunikationerna i kommunen och regionen bidrar därför starkt till en god tillgänglighet vad gäller arbete, service och kultur. Förbättrad kollektivtrafik, sam-

åkning m.m. kan i hög grad bidra till ett mer långsiktigt hållbart resande. Utbyggd struktur för bredband och telekommunikation likaså genom minskat behov av fysisk förflyttning.

Genom att man slår vakt om befintliga värden och förutsättningar för utveckling av ett aktivt och tryggt närsamhälle samtidigt som kommunikationerna förbättras med omringliggande region skapas möjlighet till högkvalitativt boende och ett aktivt liv.

2.6 VIKTIGA UTVECKLINGSFRÅGOR

I samband med översiktsplanarbetet har följande frågor identifierats som särskilt viktiga att belysa:

- Utbyggnadsmöjligheter för bostäder och verksamheter
- Möjligheter för mineralutvinning
- Utveckling av turismen
- Ökad tillgång till IT-teknik inom kommunen
- Utveckling av *Godsstråket genom Bergslagen*
- Förbättring av det regionala vägnätet
- Utveckling av kommunikationer inom kommunen och till närliggande centra
- Värna om kommunens unika kulturlandskap och naturmiljöer

Skinnskattebergs kommun -
Kulturriket i Bergslagen

Kulturhuset Korpen ligger centralt i Skinnskattebergs tätort.

3 ÖVERSIKTSPLANENS DELOMRÅDEN

Kommunen har indelats i olika delområden. Syftet med redovisningen är att ge underlag för olika typer av beslut som rör mark- och vattenanvändningen i områdena.

För alla delområden redovisas nuvarande mark- och vattenanvändning, riksintressen och övriga intressen samt förändringsbehov och utvecklingspotential (där detta är aktuellt). För varje delområde anges sedan rekommendationer.

Kommunen har delats in i följande delområden:

Tätortsområden

- T1 Skinnskattebergs tätort
- T2 Riddarhyttan
- T3 Färna

Jordbruksbygd

- B1 Bysala-Bråten-Hed-Karmansbo-Bernshammar
- B2 Uttersberg-Tomasbo-Västanhed
- B3 Baggbrobygden-Björkviken
- B4 Övre Vätterns dalgång
- B5 Gunnilbo
- B6 Stjärnvik-Bockhammar-Gethammar
- B7 Jordbruksbygden Långsvan-Lillsvan

Vattenområde med höga kulturmiljövärden

- V1 Hedströmmen mellan Skinnskatteberg - Uttersberg

Större områden för friluftsliv med höga naturvärden

- NF1 Malingsbo-Klotenområdet
- NF2 Lien-Forsån-Röda jorden
- NF3 Ekopark Färna och Kedjen

Områden med höga naturvärden

- N1 Lappland
- N2 Flyten-Römyra-Slättermossen
- N3 Sillbo-Sillbomossen
- N4 Skommarmossen m.fl.
- N5 Venabäcken-Persbo

Friluftsliv och rekreation

- F1 Gäddjärn m.m.
- F2 Övre Skärsjön
- F3 Skraddarbo-Jerån

Områden där större förändringar kan komma att ske

- X1 Bäcke-gruvan-Persgruvan-Kopparverket

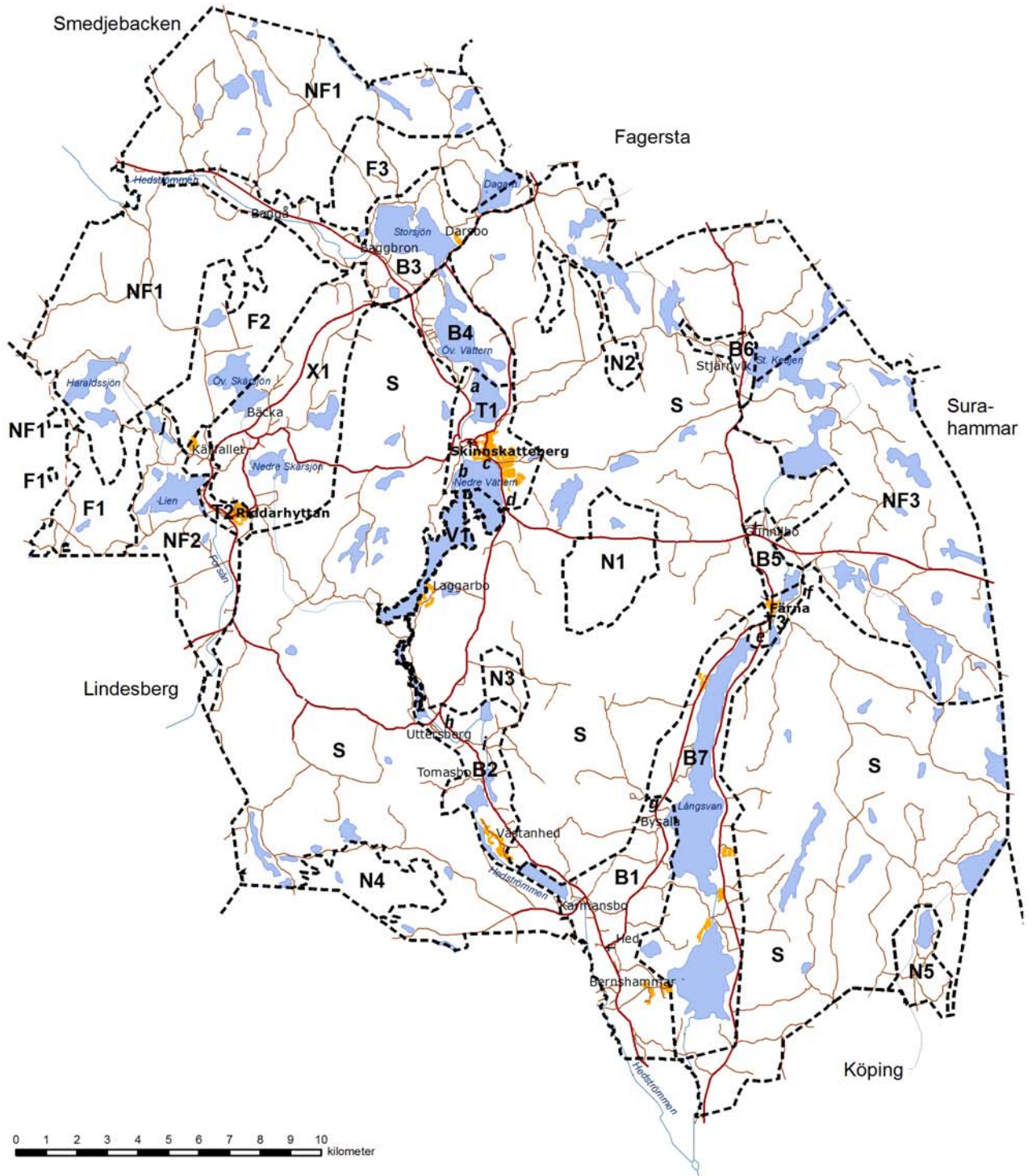
Skogsmark

- S Övrig skogsmark

Inom delområden finns LIS-områden. Dessa beskrivs närmare i kap. 4:

- T1 - Björnbo (a)
- T1 - Broby (b)
- T1 - Norra sidan av Nedre Vättern (c)
- T1 - Södra infarten (d)
- T3 - Näset (e)
- T3 - Asplunda (f)
- B1 - Bysala (g)
- B2 - Uttersberg öster om Hedströmmen (h)
- B2 - Sundsbron Uttersberg (i)
- NF1 - Skildammen (j)

Områdesvis indelning
 - - - - Delområden

T1 SKINNSKATTEBERGS TÄTORT

Mark- och vattenanvändning

Centralorten Skinnskatteberg har drygt 2 300 invånare. Befolkningen har minskat med cirka 800 invånare sedan höjdpunkten runt 1980.

Skinnskatteberg ligger mellan de två sjöarna Övre och Nedre Vättern. Orten har därmed stor andel strandzon, och alla boende har relativt nära till vattnet. Längs Övre Vätterns södra och östra strand ligger dock stora industriområden, vilket innebär att dessa strandområden inte är tillgängliga för allmänheten.

I samband med järnvägens tillkomst år 1900 växte samhället i anslutning till järnvägsstationen. Skogmästarskolan startade i mitten av 1940-talet och inrymdes i Skinnskattebergs herrgård. Skinnskattebergs tätort växte kraftigt under 1950- och 60-talet. Då uppfördes de första trevåningshusen samt nya småhusområden. Samhällets tillväxt skedde österut och det gamla bruksområdet ligger numera närmast perifert. Längst ner i sydost ligger f.d. Skinnskattebergs Folkhögskola.

I Skinnskatteberg finns en hög servicenivå, dels i form av affärsutbud (bank, livsmedel, bensin, systembolag med mera), dels i form av skola, förskolor, vård, äldreomsorg och annan kommunal verksamhet.

Längs med Nedre Vätterns norra strand finns promenadstigar från Herrgårdsängen ner mot Masbo. Det finns flera badplatser i Skinnskattebergs närhet, men det saknas ordnade badplatser vid Nedre Vättern. I östra delen av området ligger Gattjärn, vars omgivningar är ett välanvänt närrekreationsområde. Här finns skid- och löparspår med tillhörande arrangemang samt kursgården Borntorpet.

Genom tätorten går den hårt trafikerade järnvägen, som är en del av *Godsstråket genom Bergslagen* och därmed en mycket viktig del i transportleden mellan norra och södra Sverige, men hyser även viktig persontrafik. Vidare går här väg 233 (Köpingsvägen) samt ytterligare några mindre allmänna vägar, bl.a. väg 661 (Fagerstavägen/Bergslagsvägen) öster om Övre Vättern. Strax söder om samhället ansluter väg 596 mot Köping.

Centralvägen i Skinnskatteberg.

Riksintressen

Skinnskattebergs herrgårdsmiljö, med de söder om herrgården liggande lämningarna efter brukets hammarsmedjor, bl. a. finns här en hammarruin, smedjegrunder, dammvallar och omfattande slagvarp, ingår i *Hedströmsdalens* kulturmiljö av riksintresse enligt 3 kap. 6§ miljöbalken. I riksintresset ingår även vattenområdet utmed Hedströmmen och bl.a. Nedre Vättern.

Järnvägen, inklusive stationen, utgör riksintresse för kommunikationer.

Övriga intressen

Naturmiljö

I västra delen av området ligger Björkliden, som är en värdefull naturmiljö - en skogsmark med betydande inslag av ädla lövträd och en rik fågelfauna knuten till lövskogen (Naturvårdsplanen, omr. 19).

Kulturvärden

Skinnskattebergs herrgård och stationsbyggnaden är byggnadsminnen.

I tätorten finns också ett flertal fornlämningar, bl.a. ett stort hammarområde i anslutning till Hedströmmen mellan Övre och Nedre Vättern.

Länsmuseet har påbörjat ett projekt om modernismens arkitektur, där ett flertal byggnader och områden i Skinnskattebergs tätort är omnämnda, bl.a. ett flertal flerfamiljshus och egnahemsbebyggelse från 1940- och 1950-talet.

Skredrisk

Den norra stranden av Nedre Vättern har jordarter som kan innebära skredrisk.

Förorenad mark

Inom Klockargårdens industriområde finns dokumenterade markföroreningar från tidigare verksamhet.

Förändringsbehov och utvecklingspotential

Under de senaste åren har förändring av centrummiljön påbörjats med bl.a. torgmiljön i centrum och området kring infarten från Köpingsvägen samt Centralvägen.

Nedan beskrivs ytterligare förändringsbehov samt utvecklingspotentialer i tätorten.

Skinnskattebergs tätort. Flygbild från söder med delar av bebyggelsen vid Klockarbergsvägen i fonden.

Attraktivt boende

Det finns goda expansionsmöjligheter för bebyggelse i Skinnskatteberg. Det är viktigt att behovet av bostäder för livets alla skeden kan tillgodoses. Kommunen arbetar för att göra orten attraktiv genom att göra den trygg och säker samt erbjuda goda kommunikationer, service och arbetstillfällen.

Inom tätorten finns stora områden med småhusbebyggelse som i första hand ska bibehållas och vid behov moderniseras eller ersättas med ny bebyggelse. Planlagda områden för småhusbebyggelse finns längs Brobyvägen samt i östra delen av orten. Dessa områden ligger i direkt anslutning till tätorten, och avståndet till ortens serviceutbud och arbetsplatser är mindre än en kilometer.

Skinnskattebergs läge nära vattnet ska utnyttjas för att skapa attraktiva boende- och rekreativmiljöer. Möjligheten att bättre ta vara på det sjönära läget ska beaktas, så att orten kan knytas närmare vattnet. Ett framtida bostadsområde med vackert läge är direkt söder om f.d. Skinnskattebergs folkhögskola. Det finns också potential för permanent bostadsbebyggelse på delar av det gamla folkhögskoleområdet intill.

Grönt centrum med god service

Målet är att skapa ett grönt och trevligt centrum. Centralvägens gatukaraktär behöver förstärkas genom förtätning vid kommande bebyggelseförändringar.

Genom samverkan och aktiva åtgärder bör befintlig servicenivå kunna bibehållas och utvecklas samt ytterligare arbetstillfällen skapas. Tomma centrala affärslokaler kan vara en resurs för nya utbud och verksamheter.

Aspebobäcken (Folkhögskolebäcken) och skogsmarken närmast bäcken utgör en mycket artrik miljö för både växter och djur, bl.a. finns här nattviol och skogsklocka som är hotade arter.

Nya verksamheter

Etablerings- och expansionsmöjligheter skall finnas för nya och befintliga verksamheter. Planlagd industrimark som inte är exploaterad finns nordväst om IP Hedströmmen. Förslag på ett område för lätt industri finns i ortens nordöstra del i anslutning till befintligt industriområde.

Modernt samhälle med historisk förankring

I Skinnskattebergs tätort finns värdefulla kulturmiljöer som är viktiga delar i ortens attraktivitet. Kulturmiljön kring herrgården, lämningarna av den tidigare järnframställningen med bl.a. hammarruin, och kyrkan ska bevaras och utvecklas till att utgöra en integrerad del av tätorten.

Även delar av den bebyggelsen som visar på ortens framväxt under 1900-talet ska vårdas och i möjligaste mån bevaras samtidigt som vår tids arkitektoniska uttryck ska präglade nytillskott i bebyggelsen.

I framtida planläggning är det viktigt att såväl accentuera Skinnskattebergs historiska struktur, framför allt bruksområdet kring och väster om Hedströmmen, som dess mer moderna mönster öster om kyrkan.

Hedströmmen mellan Övre och Nedre Vättern är påverkad av regleringsåtgärder. Som en del i ett utvecklingsarbete kring Hedströmmens lopp bedrivs ett s.k. LONA-projekt om möjligheterna till förbättrade villkor för biologisk mångfald.

Aktivt friluftsliv

Längs Nedre Vättern finns en promenadväg mellan folkhögskolan och Herrgårdsängen. Detta stråk kan på olika sätt utvidgas och utvecklas ytterligare för att främja friluftsliv och rekreation. En förlängning på ömse sidor om sjön bör också övervägas.

Herrgårdsängen är en vacker miljö med äldre ädellövträd. Här har många sina båtar utplacerade längs stranden. Områdets attraktivitet kan höjas genom anläggande av båtbygga, fiskeplats, bänkar, bord och grillplatser etc.

Förbättringar av trafikmiljön

Kommunens trafiknätsanalys har belyst flera problemområden i Skinnskatteberg. En ny sträckning av väg 661, Bergslagsvägen/Fagerstavägen, behöver komma till stånd för att få bort den tunga trafiken genom samhället. Ett förslag till ny sträckning har diskuterats. Detaljplan är fastställd, men ärendet är sedan många år vilande hos Trafikverket. Detta projekt måste åter aktualiseras. En alternativ tillfart till Klockargårdens industriområde skulle eventuellt kunna ske från nordväst över Hedströmmen.

Många av ortens korsningar är farliga, särskilt utmed Köpingsvägen. Detta gäller i synnerhet

vid Hagstuvägen och Gattjärnsvägen. Även avsaknaden av trottoarer utmed stora delar av Köpingsvägen är en stor brist.

År 2012 och 2013 genomfördes en omfattande revidering av ortens hastighetsgränser. Denna bör följas upp med nya gång- och cykelbanor, framför allt utmed Köpingsvägen, samt ytterligare åtgärder till skydd för gående och cyklister. Detta ligger också i linje med kommunens ambition om ökad cykel- och gångtrafik.

Även rumsliga åtgärder i trafikmiljön bör vidtas för att begränsa hastigheterna.

Parkeringssituationen vid IP Hedströmmen är ett problem vid evenemang. Parkering sker ofta längs länsväg 233. Parkeringsmöjligheterna i samband med idrottsplatsen bör därför förstärkas.

Vid södra infarten på väg 233 från Köping-/Västerås bör en attraktiv informations- och rastplats anordnas i anslutning till Nedre Vättern.

LIS-områden

Broby

Ett område vid Nedre Vättern, söder om Broby, bedöms kunna utvecklas för några flerfamiljshus.

Björnbo

Ett strandområde med granskog/granplantering vid Övre Vättern, norr om Hedströmmens idrottsplats. Området bedöms lämpligt för utbyggnad av enfamiljshus och området kan anslutas till kommunalt vatten- och avlopp.

Norra sidan av Nedre Vättern

Strandområdet vid Herrgårdsängen utmed norra sidan av Nedre Vättern bör utvecklas för friluftslivet med strandpromenad och t.ex. rastplats, eventuellt bad.

Södra infarten

I anslutning till södra infarten till Skinnskatteberg utmed väg 233 bör en rast- och informationsplats anordnas.

Områdena beskrivs närmare i kapitel 4 *LIS-områden*.

Rekommendationer

- Utpekad kulturmiljö i Skinnskatteberg bör bevaras och vid eventuella förändringar är bestämmelserna i 2 kap. 6§, tredje stycket PBL tillämpliga.
- Detaljplaner ska finnas för utbyggnad av nya bostads- och verksamhetsområden.
- Detaljplaner ska upprättas för LIS-områdena Broby och Björnbo. Vid planläggning av LIS-området vid Broby ska särskilt kulturmiljön, eventuell skred och översvänningsrisk studeras. Naturinventering ska utföras. Området får inte användas till enskilda bostadstomter. Passagemöjlighet ska finnas utmed stranden.
- Vid detaljplaneläggning utmed Riddarhyttvägen/Bergslagsvägen/Köpingevägen (väg 233) och järnvägen ska hänsyn tas till risker med transporter av farligt gods.
- Åtgärder krävs på väg 661 i tätortens centralare delar för att minska konflikterna mellan tung trafik och övriga trafikanter. Tillfarten till Klockargårdens industriområde behöver förbättras.
- En informations- och rastplats bör tillskapas vid den södra infarten på väg 233.
- Värdefulla kulturmiljöer och bebyggelse som minner om olika tidsepoker bör vårdas och bevaras.
- Herrgårdsängsområdet bör utvecklas för rekreation och friluftsliv.
- Ädellövsvegetationen på Björkliden bör bevaras.
- Aspebobäcken och omgivande skogsmark bör skyddas från exploatering eller andra ingrepp.
- Det bör utredas om det är möjligt att tillskapa en badplats vid Nedre Vättern.

T2 RIDDARHYTTAN

Mark- och vattenanvändning

I Riddarhyttan bor drygt 400 personer.

Riddarhyttan ligger i västra delen av kommunen utmed väg 68, en knapp mil från Skinnskattebergs centrum. I detta delområde ingår även byarna Övre och Nedre Källfallet samt Skilbyarna.

Riddarhyttan har varit bebott, åtminstone periodvis, sedan cirka 700 f.Kr. med Sveriges äldsta belägg för järnframställning, ”Röda jorden”. Orten och dess omgivningar i öster och norr är starkt påverkade av järn- och kopparmalmsbrytning.

Det var traktens gruvverksamhet som så småningom gav upphov till Riddarhyttans samhälle. Vid sidan av gruvindustrin har här också funnits bl.a. sågverk, hyvleri och lådfabrik.

Riddarhyttan har ett rikt kultur- och föreningsliv. På orten finns bl.a. ett föreningsdrivet allaktivitetshus, inrymt i ett f.d. kapell.

Riddarhyttan gränsar till riksintresseområdet Malingsbo-Kloten med dess rika möjligheter till friluftsliv och kulturaktiviteter.

Riksintressen

Området norr och väster om väg 68 är av riksintresse för turism och friluftsliv enligt 4 kap. 2§ miljöbalken, *Malingsbo-Kloten*.

Sjön Lien, Forsån och området väster därom är en geovetenskaplig naturmiljö av riksintresse enligt 3kap. 6§ miljöbalken, benämnt *Baggådalen, Malingsboåsen och Riddarhyttfältet*.

Övriga intressen

Naturmiljö

I Källfallet finns värdefull naturmiljö, som består av drumlinor, som är åsliknande landformer av morän som skapats av inlandsisen. Drumlinorna är orienterade i isens rörelseriktning, se Naturvårdsplanen.

Kulturvärden

Riddarhyttan–Lienshyttan samt *Skilån-Källfallet* är värdefull kulturmiljö som finns beskrivna i Kulturminnesvårdsprogrammet.

Vid Lienshyttan finns en äldre arbetarbebyggelse bevarad och norr om väg 68 ligger bostäder från början av 1900-talet.

Norr om sjön Lien ligger två hyttruiner, Övre och Nedre Skilå hytta. I anslutning till Källfallets gruvfält, som upptäcktes 1895,

Riddarhyttan. Flygbild från öster med bebyggelsen kring Centralvägen i fonden.

finns förutom gruvans bebyggelse arbetarbostäder som uppfördes i början på 1900-talet.

I Läns museets projekt om modernismens arkitektur finns några byggnader och områden i Riddarhyttan omnämnda. Däribland egnahemsbebyggelsen från 1930-talet, Riddarhyttans kapell från 1942, Folkets park från 1953, Bolagsmässen från 1959 samt Riddarhytte skola från 1960-talet.

Fornlämningsområden finns bl.a. vid Liens hytta och Skilå nedre hytta.

Förorenad mark

Vid norra stranden av Lien finns ett förorenat markområde från tidigare gruva och upplag. Sågplan, som ligger strax norr om Liens camping har genomgått sanering av tidigare markföroreningar, så att området kan användas för mindre känslig markanvändning (ej bostäder m.m.).

Befintliga rester av nedlagd gruvindustri (framför allt slagg-, varp- och sandupplag) kan utgöra miljörisker och måste värderas vid framtida exploatering. Vid eventuell återupptagen gruvdrift bör det utredas om dessa problem kan tas omhand inom den samlade näringen.

Förändringsbehov och utvecklingspotential

En levande kulturmiljö

Kultur, företagande och natur är tre ledord för Riddarhyttans framtida utveckling. Ortens karaktär präglas av gruv- och bruksmiljö, men också av ett stort lokalt engagemang och stor historisk kunskap.

Den sanerade Sågplan är en resurs för tillfälliga arrangemang, t.ex. marknader, och inte avsedd för permanent verksamhet. För de tillfälliga arrangemangen krävs inte strandskyddsdispens.

Attraktivt boende

Förutom de centrala delarna av Riddarhyttan, karaktäriseras bebyggelsen av mindre byliknande bebyggelsegrupper, såsom Nedre Källfallet, Övre Källfallet och Skilbyarna.

Det finns ett flertal planlagda, obebyggda tomter i Riddarhyttan och Övre Källfallet.

Service

Serviceutbudet i Riddarhyttan är begränsat. I orten finns livsmedelsaffär, förskola, bensin-

station och campingplats med bl.a. servicebutik.

Åtgärder som kan understödja befintlig service är angelägna.

Nya verksamheter

I Riddarhyttan finns ett 20-tal företag, de flesta är småföretag.

Planlagd industrimark som inte är exploaterad finns öster om väg 68 i södra Riddarhyttan.

Gruvbrytning, framförallt vid Bäckegravan nordost om Riddarhyttan, kan åter komma att bli aktuellt (se delområde X1). Flera undersökningstillstånd har beviljats från Bergsstaten under senare år. En framtida gruvdrift innebär arbetstillfällen och ökad efterfrågan på service, bostäder och industrimark för etablering av entreprenörföretag, vilket i hög grad kan beröra område T2.

Lienshyttan, Riddarhyttan.

Turism och aktivt friluftsliv

Liens camping är välbesökt och populär. På campingen finns möjlighet att bo i tält, husvagn och stuga. Campingen är viktig för bygden och måste även fortsättningsvis kunna utvecklas.

Området runt Lienshyttans masugn bör kunna utvecklas med information om kulturmiljön.

Förbättringar av trafikmiljön

Väg 68 utgör delvis en barriär mellan huvuddelen av bostadsbebyggelsen i östra delen av Riddarhyttan och camping, hyttområde och friluftsområdena i västra delen av Riddarhyttan. Trafikförhållandena för passage av väg 68 vid Källfallet bör förbättras av Trafikverket.

Endast en busslinje går genom Riddarhyttan för trafik till Skinnskatteberg. Den trafikeras endast 3-4 gånger på vardagar samt en tur på lördag och söndag.

Rekommendationer

- För utbyggnad av nya bostads- och verksamhetsområden krävs detaljplan.
- Utpekade kulturmiljöer i kulturminnesvårdsprogrammet i Riddarhyttan omkring Lienshyttan, arbetarbyggelsen från början av 1900-talet samt bebyggelsen vid Källfallet och Skilån bör bevaras och vid eventuella förändringar är bestämmelserna i 2 kap. 6§, tredje stycket PBL tillämpliga.
- Den industri- och kulturhistoriska miljön i området bör synliggöras med vård- och informationsåtgärder.
- Åtgärder för eventuell turistinformation m.m. i anslutning till Lienshyttan ska göras med stor hänsyn till kulturmiljön och fornlämningen.
- De talrika gruvlämningarna bör vårdas och röjas.
- Drumlinerna i Källfallet bör skyddas från terrängingrepp.
- Trafiksäkerhetsåtgärder bör vidtas utmed väg 68 vid Källfallet för korsande gång- och cykeltrafik.

Väg 68 genom Riddarhyttan med kafé i de gamla lokstallarna till höger.

T3 FÄRNA

Mark- och vattenanvändning

Färna har cirka 300 invånare och är en attraktiv boendeort. Färna har ett naturskönt läge vid Gunnilboån mellan Norrsjön och Lillsjön. Färna har varit befolkat åtminstone sedan 1500-talet och bruksmiljön med dess herrgård präglar orten.

Färna är den tätort i kommunen som ligger närmast Västerås och Köping, 44 respektive 38 km.

Övriga intressen

Naturmiljö

Herrgårdsparken är värdefull naturmiljö enligt länets naturvårdsplan. Här finns ek, lind och hassel samt en allé utmed ån med delvis mycket grova klubbalar.

Norr om herrgården finns värdefulla ängs- och hagmarker som omfattar östra stranden utmed Norrsjön.

Kulturvärden

En stor del av Färna är utpekad som värdefull kulturmiljö i kulturminnesvårdsprogrammet. Herrgården är uppförd 1776 och ombyggd 1857. Brukets arbetarbostäder, som är från olika tidsperioder, ligger väster om ån.

Inom området finns flera fornlämningar, bl.a. industrilämningar utmed åravinen och husgrunder m.m. vid Asplunda.

Vattenskyddsområde

Strax söder om Färna ligger Skinnskattebergs grundvattentäkt. Förslag finns till restriktioner som vattenskyddsområde, som dock ännu inte är fastställt.

Förändringsbehov och utvecklingspotential

En levande kulturmiljö

Orten är en levande herrgårdsmiljö med kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Kulturmiljön utgör bl.a. en viktig del i den hotell- och spaverksamhet som bedrivs på Herrgården i Färna.

Attraktivt boende

Bebyggelsen i Färna utgörs i huvudsak av bruksbebyggelsen med tillhörande bostadsbebyggelse. Norr om f.d. skolan finns ett antal planlagda, obebyggda villatomter.

Näset ligger attraktivt, med utsikt över Långsvan och bedöms som Färnas främsta framtida utbyggnadsområde. Där föreslås ett s.k. LIS-område, se även nästa sida.

På östra stranden av Norrsjön vid Asplunda föreslås ytterligare ett LIS-område för bostäder. En ny detaljplan antogs 2008 för delar av området öster om väg 250.

Färna. Flygfoto från norr.

Ny bostadsbebyggelse i Färna ska utformas med omsorg. Det är viktigt att behålla herrgårdskaraktären och tillhörande parkområde.

Service

Serviceutbudet i Färna är begränsat. På orten finns förutom en pizzeria Färna herrgård, som är en hotell- och konferensanläggning med restaurang och presentbod. Det finns också en konferensanläggning med bed & breakfast.

Verksamheter och turism

Utöver hotell- och konferensverksamhet finns ett antal småföretag på orten, bl.a. ett utbildningsföretag för skoglig fortbildning. Turismverksamheten bör kunna utvecklas ytterligare.

I Färna bedöms goda förutsättningar finnas för företag inom hälsa, upplevelse och rekreation.

Förbättringar av trafikmiljön

Väg 250 går genom Färna. Särskilt den tunga trafiken innebär störningar och säkerhetsrisker. Gång- och cykelbanor, ytterligare hastighets-sänkande och andra säkerhetshöjande åtgärder behöver genomföras inom tätbebyggelsen. Genom att tillskapa cykelbanor som förbinder närliggande orter kan cykelpendling stödjas, liksom cykelturism.

Endast en busslinje går genom Färna för trafik till Skinnskatteberg. Den trafikerar endast 3-5 gånger på vardagar.

Parken vid Färna herrgård.

LIS-områden

Näset

Näset ligger strax söder om Färna vid Långsvans norra strand i anslutning till Sundsbron. Området bedöms lämpligt för utbyggnad av bostadsområde med enfamiljshus och området kan anslutas till kommunalt vatten- och avlopp.

Asplunda

Ett område strax norr om Färna på östra sidan av Norrsjön, med vacker utsikt över ängarna ner mot sjön, bedöms kunna användas för bostadsbebyggelse.

Områdena beskrivs närmare i kapitel 4 LIS-områden.

Rekommendationer

- Kulturmiljön i Färna bör bevaras och vid eventuella förändringar är bestämmelserna i 2 kap. 6§, tredje stycket PBL tillämpliga.
- För utbyggnad av nya bostads- och verksamhetsområden, inklusive LIS-områden, krävs detaljplan.
- Vid detaljplaneläggning av LIS-området Näset ska särskild hänsyn tas till dike och åkerholmar i området (biotopskydd) samt den kulturhistoriska färdväg som går utmed Långsvans norra strand och Lillsjön.
- Vid detaljplaneläggning av LIS-området Asplunda ska särskilt kulturmiljön och eventuell översvämningrisk studeras.
- Natur- och kulturmiljön i åravinen, herrgårdsparken samt ängs- och hagmarkerna nordost om herrgården bör bevaras och skötas.
- Gång- och cykelbanor, ytterligare hastighetsdämpande och andra säkerhetshöjande åtgärder behöver genomföras på väg 250 genom Färna.

B1 BYSALA-BRÅTEN-HED-KARMANSBO-BERNSHAMMAR

Mark- och vattenanvändning

I södra delen av kommunen finns ett flertal byar, Bysala, Bråten, Hed, Jönsarbo, Bernshammar, Nyhammar och Karmansbo, som ligger utmed dalgången väster om södra Långsvan och Lillsvan respektive utmed Hedströmmens dalgång. Området präglas både av små jordbruksbyar och av äldre bergshantering med bruksbebyggelse i Karmansbo, Nyhammar, Bernshammar och Jönsarbo. Bebyggelsen ligger utmed de äldre landsvägarna, vilka förenade sig i Heds kyrkby för fortsättning söderut mot Malma och Köping. Inom området finns också många fritidshus bl.a. ett större fritidshusområde i Bubbarsbo.

I Nyhammar finns en förskola i en flygelbyggnad till den tilltänkta, ej uppförda herrgården.

Riksintressen

Hedströmsdalen med delar av tillhörande vattensystem utgör en järnbruksmiljö i dalgångsbygd, goda exempel på brukens lokalisering till områden utanför de medeltida bergslagsområdena här betingad av vattenkraftstillgång och bra kommunikationsmöjligheter

med Mälaren. Den västra delen av delområdet ingår i kulturmiljö av riksintresse enligt 3 kap. 6§ miljöbalken. I riksintresset ingår Karmansbo bruk med den unika, välbevarade lanchiresmedjan, vilken ännu idag kan användas, tillhörande valsverk, herrgårdsanläggning, arbetarbostäder m.m. Delar av Bernshammars bruk med lämningar och grunder efter hammarsmedjor, slagghvarp, bruksherrgård. Miljön sträcker sig in i Köpings kommun.

Hedströmmen mellan Karmansbo och Kolsva har värdefulla geologiska värden samt biologiska värden och utgör naturmiljö av riksintresse. Värdefulla ås- och åformer med erosionsprocesser och en outbyggd forssträcka. Biologiskt rika och säregna strandmiljöer. Området är även Natura 2000-område och naturreservat.

Övriga intressen

Karmansbo bruksmiljö med smedja och arbetarbostäder m.m. är skyddad som byggnadsminne.

Bysala ligger vid landsvägen i det kuperade jordbrukslandskapet ner mot Långsvan. Byn har haft både tingshus och gästgiveri och ingår i kulturminnesprogrammet. Även *Hed* och *Nyhammar* ingår i kulturminnesprogrammet.

Karmansbo. Flygfoto från sydväst med Karmansbo herrgård i centrum.

Inom delområdet finns ett flertal mindre områden som har utpekade naturvärden: värdefulla ängs- och hagmarker, hasselbestånd, sumpskogar samt våtmarken vid Vitmossa.

Kommunal badplats finns i Långsvan vid Bråten. Idrottsplatsen Hedvallen ligger mellan Hed och Bråten, där även den gamla Godtemplarlokalen Kronoborg ligger.

Förändringsbehov och utvecklingsmöjligheter
I trakten kring Hed finns ett antal lokaler och fastigheter lämpliga för mindre industrier och andra verksamheter.

Samlingslokal saknas i området.

Området kring Bysala, Hed och Karmansbo kan karaktäriseras som en levande landsbygd med småbyar och jordbruk. Det är viktigt att möjliggöra tillskott av permanentboende. I Karmansbo finns ett område väster om Hedströmmen och norr om vägen mot Näverkärrret där ny bebyggelse bör kunna tillkomma.

Trafikmiljön

Väg 250 går genom Bysala och söderut till Hed. Säkerhetshöjande åtgärder för oskyddade trafikanter behövs i byarna. Gående och cyklande, varav många barn- och ungdomar, rör sig utmed vägen för att bl.a. nå bad och idrottsplats. Det finns ett stort behov av att skapa en säkrare gång-, cykel- och ridled utmed väg 250.

Den gamla banvallen från kommungränsen mot Köping mot Riddarhyttan har enkelt ordningsställts till grusad gång- cykel- och ridväg mellan kommungränsen och Uttersberg. I området används denna väg flitigt, dock gör befintlig beläggning den svår att vidmakthålla för cykeltrafik.

LIS-områden

Bysala

Ett område i norra delen av Bysala, öster om väg 250, har vacker utsikt ner mot Långsvan.

Området beskrivs närmare i kapitel 4 *LIS-områden*.

Rekommendationer

- Ny bebyggelse bör i första hand lokaliseras till befintliga byar. Vid utbyggnad av bostadsbebyggelse ska hänsyn tas till jordbruket.
- Utpekade kulturmiljöer i Bysala, Hed, Jönsarbo, Bernshammar, Nyhammar och Karmansbo bör bevaras och vid eventuella förändringar är bestämmelserna i 2 kap. 6§, tredje stycket PBL tillämpliga.
- Utmed Långsvan och Hedströmmen ska hänsyn tas till natur- och kulturmiljöintressen samt friluftslivets intressen.
- Vid utbyggnaden av bostadsbebyggelse ska hänsyn tas till jordbruket.
- Ingen täkt i åsen utmed Hedströmmen eller större ingrepp i åfåran tillåts.
- Utbyggnad av LIS-området i Bysala bör, förutom komplettering med enstaka bostadshus, prövas genom detaljplaneläggning.
- Områdets vägar bör kompletteras med nya förbindelser för oskyddade trafikanter. Dessa bör även kunna hållas öppna vintertid.

B2 UTTERSBERG-TOMASBO-VÄSTANHED

Mark- och vattenanvändning

Området omfattar Uttersberg, Tomasbo och Västanhed och jordbrukslandskapet utmed Hedströmmen.

Bruksbebyggelsen i Uttersberg och Östanfors, som ligger strax söder om Uttersberg, utgör värdefulla kulturmiljöer enligt kulturminnesprogrammet. År 1590 anlades hammare i Uttersberg (Flohammar) och Östanfors. Bruket i Uttersberg byggdes på 1600-talet. Nuvarande herrgårdsbyggnad är från 1830-talet. Till den välbevarade herrgårdsmiljön finns ekonomibyggnader och arbetarbostäder. I Östanfors finns lämningar efter hyttan, anrikningsverket och vattenrännor bevarade.

Bebyggelsen i Västanhed utgörs huvudsakligen av fritidsbebyggelse.

I området kring Uttersberg finns flera småföretag. Galleri Astley, konstgalleri och konstmuseum med skulpturpark, är ett av Västmanlands mest välbesökta turistmål.

Riksintressen

Hedströmsdalen med delar av tillhörande vattensystem utgör en järnbruksmiljö i dal-

gångsbygd, goda exempel på brukens lokalisering till områden utanför de medeltida bergslagsområdena här betingad av vattenkraftstillgång och bra kommunikationsmöjligheter med Mälaren. Området är kulturmiljö av riksintresse enligt 3 kap. 6§ miljöbalken.

Lermansbo äng är Natura 2000-område.

Övriga intressen

Inom dalgången finns ett flertal värdefulla ängs- och hagmarker och några nyckelbiotoper.

Inom området finns även ett flertal sumpskogar och några värdefulla våtmarker.

Delar av låglänta områden utmed Hedströmmen utgör översvämningshotade områden.

Förändringsbehov och utvecklingsmöjligheter

I Uttersberg finns kapacitet för ytterligare bebyggelse. Komplettering kan till del ske intill befintlig bebyggelse, om hänsyn tas till kulturmiljön.

Fritidshusområdet Västanhed har fått utökad byggrätt, vilket kan leda till att fler väljer att bosätta sig här permanent.

Galleri Astley med skulpturparken i förgrunden.

Trafikmiljön

Genom området går banvallen efter f.d. KURJ-banan (Köping-Uttersberg-Riddarhyttan). Banvallen nyttjas som gång- och cykelbana och som ridväg. Fortsatt utbyggnad till Riddarhyttan är planerad.

Trafikmiljön behöver även förbättras för oskyddade trafikanter mot Skinnskatteberg.

LIS-område

Uttersberg öster om Hedströmmen

Området, som ligger i en svagt lutande sydvästslutning med utsikt över Hedströmmen i anslutning till befintlig bostadsbebyggelse. Ytterligare några bostadshus bedöms kunna tillkomma inom området.

Sundsbron Uttersberg

Området ligger på östra stranden av Hedströmmen vid Sundsbron i anslutning till befintlig äldre gårdsbebyggelse. På åkermarken, som ligger på östra sidan om vägen genom byn, bedöms några enfamiljshus kunna uppföras. Ett flertal kulturlämningar finns i anslutning till området, så som husgrunder och fossil åker/rösen.

Områdena beskrivs närmare i kapitel 4 LIS-områden.

Rekommendationer

- Ny bebyggelse bör i första hand lokaliseras till befintliga byar. Vid utbyggnad av bostadsbebyggelse ska hänsyn tas till jordbruket.
- Utpekade kulturmiljöer i Uttersberg och Östanfors bör bevaras och vid eventuella förändringar är bestämmelserna i 2 kap. 6§, tredje stycket PBL tillämpliga.
- Utbyggnad av LIS-områdena bör, förutom komplettering med enstaka bostadshus, prövas genom detaljplaneläggning.
- För LIS-området öster om Hedströmmen i Uttersberg ska naturinventering utföras innan strandskyddsdispens eller detaljplan prövas. Passagemöjlighet ska finnas utmed stranden.
- För LIS-området vid Sundsbron ska kulturmiljövärdena särskilt utredas.
- Utmed Hedströmmen ska hänsyn tas till natur- och kulturmiljöintressen samt friluftslivets intressen.
- Utpekade äng- och hagmarker bör vårdas och bevaras.
- Områdets vägar bör kompletteras med nya förbindelser för oskyddade trafikanter. Särskilt förbindelse mot Skinnskatteberg bör utredas.

Skulpturparken i Uttersberg

B3 BAGGBROBYGDEN- BJÖRKVIKEN

Mark- och vattenanvändning

Området omfattar jordbruksbygden utefter Storsjön och Hedströmmen nordväst om sjön. Baggbrobygden utgörs här, förutom byn Baggbron, även av Hultebo, Sotebo, Baggå, Persbo, Forsbyn och Baggådalen, samt områdena norr om Storsjön. I området ingår även Björkviken vid östra stranden av sjön Dagarn.

Området är exempel på en levande landsbygd med utveckling i god samverkan mellan olika aktörer.

Det finns många småföretag i Baggbrobygden, bl.a. ett pensionat.

Storsjöområdet är ett kalkrikt område med bland annat blåsippor. Här finns även värdefulla bäckmiljöer.

Riksintressen

Hela området är en del av det s.k. Malingsbo-Klotenområdet vilket utpekats som riksintresse för turism och friluftsliv enligt 4 kap. 2§ miljöbalken.

Den nordvästra delen utmed Hedströmmen (*Baggådalen*) är av riksintresse för naturvården enligt 3 kap. 6§ miljöbalken. Den norra delen av Baggådalen är även utpekad som riksintresse för friluftslivet (*Malingsbo-Kloten*) enligt 3 kap. 6§ miljöbalken.

Övriga intressen

Bruksmiljöerna i Baggå och Nedre Borgfors är utpekade som värdefulla kulturmiljöer i kulturminnesprogrammet.

I direkt anslutning till Hedströmmens slingrande lopp genom den flacka Baggådalen ligger naturreservatet Sunnanfors. Reservatet omfattar det öppna landskapet, som innehåller

ett antal små lövskogsholmar.

Översvämningshotade områden finns dels mellan naturreservatet Sunnanfors och väg 233, dels vid Hedströmmens utlopp i Storsjön.

I Främshyttan finns två värdefulla ängs- och hagmarker.

Förändringsbehov och utvecklings- möjligheter

Området ligger inom pendlingsavstånd till flera tätorter, bland annat Ludvika, Fagersta och Lindsberg. Ny bebyggelse i Baggbron bör komma till som kompletteringar av befintlig bebyggelse, och bestå av permanentbostäder. En förtätning av Baggbron med gamla vägen genom byn som huvudgata är ett lämpligt alternativ för utbyggnad av byn.

Ekoturismen bör kunna utvecklas ytterligare inom Malungsbo-Klotenområdet.

Den lokala naturskyddsföreningen har en uttalad målsättning att vitryggig hackspett ska återetablera sig i Baggådalen.

Rekommendationer

- Ny bebyggelse bör i första hand lokaliseras till befintliga bebyggelsegrupper. Vid utbyggnad av bostadsbebyggelse ska hänsyn tas till jordbruket.
- Utpekade kulturmiljöer i Baggå och Nedre Borgfors bör bevaras och vid eventuella förändringar är bestämmelserna i 2 kap. 6§, tredje stycket PBL tillämpliga.
- De areella näringarna, natur- och kulturmiljövärden samt friluftsliv prioriteras.
- Befintliga lövskogsbestånd, särskilt äldre aspar, bör bevaras.
- Det öppna odlingslandskapet bör bevara och vårdas. Det gäller särskilt vid Sunnanfors.

Byn Baggbron.

B4 ÖVRE VÄTTERN DALGÅNG

Området omfattar Övre Vättern samt omgivande jordbrukslandskap och gränisar i söder mot Skinnskattebergs centralort och i norr mot väg 68. På västra stranden ligger byarna Godkärra, Kärrbo och Djupviken och på östra stranden Nedre Sundet.

Strandområdet är delvis låglänt och inom området finns ett flertal sumpskogar och värdefulla våtmarker. Här finns också tre värdefulla ängs- och betesmarker: ett område vid Södra Långviken samt ett område vid Kärrbo-Nedre Sundet.

Norra delen av området, utmed östra stranden, har tillgång till kollektivtrafik både mot Skinnskattebergs centralort och mot Fagersta.

Norr om Godkärra finns ett översvänningshotat område.

Rekommendationer

- Ny bebyggelse bör i första hand lokaliseras till befintliga bebyggelsegrupper. Vid utbyggnad av bostadsbebyggelse ska hänsyn tas till jordbruket.
- Befintliga ängs- och betesmarker bör hållas i hävd.

B5 GUNNILBO

Området omfattar Gunnilbo kyrkby med tillhörande odlingsmarker samt bebyggelsen utmed Gunnilboån ner till Norrsjön.

Gunnilbo kyrkmiljö utmed den gamla landsvägen med hammarlämningar och rester av äldre bystruktur utgör värdefull kulturmiljö enligt Kulturminnesvårdsprogrammet. I området finns även ett äldre vägnät.

Vid Vreten vid stranden till Norrsjön finns värdefull ängs- och betesmark.

Rekommendationer

- Ny bebyggelse bör i första hand lokaliseras till befintliga bebyggelsegrupper. Vid utbyggnad av bostadsbebyggelse ska hänsyn tas till jordbruket.
- Utpekade kulturmiljöer i Gunnilbo bör bevaras och vid eventuella förändringar är bestämmelserna i 2 kap. 6§, tredje stycket PBL tillämpliga.
- Det äldre vägnätet i Gunnilbo bör bevaras och inte rätas och breddas.
- Befintliga ängs- och betesmarker i Vreten bör vårdas och bevaras.

B6 STJÄRNVIK- BOCKHAMMAR-GETHAMMAR

Området omfattar Stjärnvik med tillhörande odlingslandskap utmed väg 250 samt Bockhammar och Gethammar, som ligger utmed Erlandsbobäcken. I öster ligger sjön Stora Kedjan.

Bockhammars bruk anlades år 1607. Idag återstår endast några få bruksbyggnader. Ebba Brahes lusthus, som ingick i Bockhammars bruksanläggning är skyddad som byggnadsminne. Nordväst om Bockhammar låg ytterligare två hammare, varav Gethammar var en. I Bockhammar finns en parklund med grova ädellövträd med höga naturvärden.

Gården Moren är omgiven av ett mindre parti med öppet kulturlandskap. Gården har en enhetlig, välbevarad bebyggelse från 1800-talets första hälft.

I anslutning till Erlandsbo finns värdefull ängs- och betesmark. I anslutning till denna finns även sumpskog utmed Erlandsbobäcken.

Rekommendationer

- Ny bebyggelse bör i första hand lokaliseras till befintlig bebyggelse i Stjärnvik.
- Utpekade kulturmiljöer i Bockhammar-Gethammar samt gården Moren bör bevaras och vid eventuella förändringar är bestämmelserna i 2 kap. 6§, tredje stycket PBL tillämpliga.
- Parklunden i Bockhammar samt befintlig ängs- och betesmark vid Erlandsbo bör hållas i hävd.

B7 JORDBRUKSBYGDEN LÅNGSVAN-LILLSVAN

Området omfattar jordbrukslandskapet utmed Långsvan och Lillsvan förutom den del som ingår i område B1 Bysala-Hed-Karmansbo. Inom området finns ett flertal mindre byar och ett antal fritidshusområden.

Gårdarna Västansjö och Fallet samt byarna Solmyra och Svansbo utgör tillsammans med tillhörande odlingslandskap värdefulla kulturmiljöer enligt Kulturminnesvårdsprogrammet. Söder om Nibbarsbo ligger IOGT-lokalen för logen Malma Spira, som uppfördes 1898. Lokalen är skyddad som byggnadsminne.

Väster om Lillsvan ligger sjön Spaden, som är en grund slättsjö som hotas av igenväxning. Södra del av sjön utgörs av sankmarker som översvämmas om våren och utgör viktig rastplats för flyttande vadare och andfåglar. Sjön är även häckningslokal för bl.a. brun kärrhök och rördrom.

I anslutning till Västansjö och Larsbo, i området mellan Långsvan och Lillsvan samt vid Nygårdet finns ett flertal värdefulla ängs- och betesmarker.

På östra sidan av Långsvan ligger Årsbäckens naturreservat, som är en bäckravin med ädellövskog. Norr därom ligger Utnäset, vars blandskog med ädellövinslag är utpekad i länets naturvårdsplan.

Längs i norr ligger Sandbäcken, som bl.a. omges av ett gammalt klubbalsbestånd i söder. Området är utpekad i länets naturvårdsplan.

Rekommendationer

- Ny bebyggelse bör i första hand lokaliseras till befintlig bebyggelse. Vid utbyggnad av bostadsbebyggelse ska hänsyn tas till jordbruket.
- Utpekade kulturmiljöer i Västansjö, Fallet, Solmyra och Svansbo bör bevaras och vid eventuella förändringar är bestämmelserna i 2 kap. 6§, tredje stycket PBL tillämpliga.
- Befintliga ängs- och betesmarker bör hållas i hävd.
- Sjön Spadens värde för fågellivet bör säkerställas.

V1 HEDSTRÖMMEN MELLAN SKINNSKATTEBERG OCH UTTERSBERG

Mark och vattenanvändning

Området omfattar Hedströmmens vattenområde samt två mindre landområden i anslutning till hyttområdet vid Krabobäcken, strax väster om Krabo gård samt hytt- och hammarområdet strax söder om Brahegård.

Riksintressen

Hedströmsdalen med delar av tillhörande vattensystem utgör en järnbruksmiljö som är kulturmiljö av riksintresse enligt 3 kap. 6§ miljöbalken.

Övriga intressen

Hyttområdena är fornlämningsområden och skyddade genom kulturmiljölagen.

Rekommendationer

- Ingen vattenverksamhet får tillkomma som påverkar kulturmiljövärdena negativt.
- Inga nya byggnader eller andra anläggningar får tillkomma i anslutning till hyttområdena.

NF1 MALINGSBO-KLOTEN-OMRÅDET

Mark och vattenanvändning

Malingsbo-Kloten är ett höglänt och kuperat barrskogsområde beläget i de centrala delarna av Bergslagen. Huvuddelen av området ligger över högsta kustlinjen och domineras av moränklädda höjder, med mycket litet inslag av kala bergstoppar. Inom området finns källflöden till flera av Mellansveriges stora vattendrag och området är rikt på tjärnar och sjöar. Här finns också ett stort antal små och medelstora myrmarker. Fyra århundraden av bergsbruk, järnhantering, jordbruk och framför allt skogsbruk har satt sin prägel på områdets vegetation och bebyggelse.

Riksintressen

Malingsbo-Klotenområdet är utpekad som riksintresse för turism och friluftsliv enligt 4 kap. 2§ miljöbalken. Den västra och norra delen av område är utpekad som riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap. 6§ miljöbalken.

Delar av området är också av riksintresse för naturvärden enligt 3 kap. 6§ miljöbalken: *Skälsjöområdet-Håltjärnsbäcken*, med den värdefulla näringsfattiga Håltjärnsbäcken och näringsfattig klarsjö, *Baggdalen-Malingsboåsen-Riddarhyttefältet*, som är ett geologiskt komplext område och i som även omfattar Forsån med stora biologiska värden, samt *Råmyran*, som omfattar ett värdefullt myrkomplex och även naturskog.

I området finns även följande Natura 2000-områden: *Håltjärnsbäcken*, *Matkullen* och *Råmyran*.

Övriga intressen

Malingsbo-Kloten området är ett s.k. naturvårdsområde enligt f.d. naturvårdslagen. Det betecknas idag rent juridiskt som ett naturreservat då beteckningen naturvårdsområde upphörde vid införandet av miljöbalken år 1999. Inom Skinnskattebergs del av området finns också ett antal självständiga naturreservat: jordbruksmarken i Klockarbo i Baggdalens övre del (ligger inom delområde B4) liksom barrblandskogen på Matkullen och gammelskogen i Passboberget.

Förändringsbehov och utvecklingsmöjligheter

Länsstyrelserna i Örebro, Västmanland och Dalarna har låtit ta fram en rapport om

Malingsbo-Klotens framtid, en utredning om natur- och friluftsvärden. Förslaget är i första hand att beslut om nytt naturreservat med nya skötsel föreskrifter tas för hela området med undantag för befintlig bebyggelse. Ett alternativ är att nuvarande beslut att hela området ska utgöra ett naturvårdsområde upphävs samtidigt som nya naturreservat över de mest skyddsvärda delarna bildas.

Ekoturism

Det är i första hand friluftslivsvärdena som är särskilt höga i Malingsbo-Kloten. Naturvärdena är relativt jämnt spridda i området. Området har stora möjligheter vad gäller utveckling av s.k. ekoturism. Området ligger centralt i Mellansverige och är rikt på sjöar och tjärnar. Långa vandringsleder och fina vatten för fiske och paddling har gjort Malingsbo mycket populärt för friluftsliv. Området har potential till att utvecklas ytterligare.

Hotet mot områdets värden består i första hand av bristande resurser till underhåll av befintliga friluftslivsanläggningar, strandnära exploatering och i viss mån av ett ovarsamt skogsbruk.

Kommunen bedömer att området har sådana kvaliteter att det kan betraktas som ett "Tyst område", dvs ett område där ljudkvaliteten särskilt ska beaktas. Genom området går väg 233, så upp till cirka 1 km kring vägen kan det finnas störande samhällsbuller, men i övrigt bedöms området kunna anses vara ett tyst område.

Rekommendationer

- Ingen ny bebyggelse bör tillkomma inom området, förutom i direkt anslutning till befintliga bebyggelsegrupper.
- Enstaka byggnader för det rörliga friluftslivets behov kan tillåtas om den överensstämmer med gällande skyddsbestämmelser.
- Inga nya ljudkällor med varaktigt samhällsbuller bör tillkomma inom eller i anslutning till området.
- Tåktverksamhet eller annan verksamhet som skadar geologiskt värdefulla områden tillåts inte.
- Naturvärden och friluftslivet ska prioriteras och skogsbruket ska bedrivas med särskild hänsyn. Äldre lövvegetation ska sparas.

NF2 LIEN – FORSÅN – RÖDA JORDEN

Mark och vattenanvändning

Området är av stort intresse för friluftsliv med sjön Lien och flera mindre tjärnar, som är attraktiva för fritidsfiske. Området, som ingår i Malingsbo-Klotenområdet, nyttjas av riddarhytteborna för närrekreation och av turister.

Riksintressen

Ingår i Malingsbo-Klotenområdet, som är utpekad som riksintresse för turism och friluftsliv enligt 4 kap. 2§ miljöbalken.

Röda jorden är kulturmiljö av riksintresse: fornlämningsmiljö med lågtekniska järnframställningsplatser och därtill hörande råvaruområde från järnålderns inledningsskede. Lämningar från hela den dåtida framställningsprocessen. Längs myr- och moskanterna ligger järnframställningsplatserna främst synliga genom låga vallformiga slagvarpar. I området pågår alltjämt rödjordsbildning som är mycket viktig för upplevelsen och förståelsen av järnframställningsplatsernas lokalisering. Röda jorden ingår i Ekomuseum Bergslagen.

Riddarhyttefältet m.m. är av riksintresse för naturvård och omfattar ett geovetenskapligt intressant vattendrag. Riddarhyttefältet utgörs av ett vidsträckt isälvsdelta. Riksintresseområdet sträcker sig in i Lindesbergs kommun.

Forsån-Bråtmossen är Natura 2000-område och naturreservat (under namnet Forsån). Forsån är en nationellt värdefull vattenmiljö med bl.a. flodpärlmussla och öring.

Övriga intressen

Sydväst om Lien ligger Riddarhyttans vattentäkt med omgivande vattenskyddsområde.

I sydöstra delen av sjön Lien, vid Forsåns utlopp, finns badplats och campingplats.

LIS-område

Skildammen

Området ligger vid Skildammen, nordväst om Övre Källfallet och används för teaterverksamhet m.m. (Teatermaskinen). Utökning av aktivitetsområdet bedöms kunna ske ner till cirka 50 meter från sjöstranden.

Rekommendationer

- Ingen bebyggelse, förutom enstaka byggnad för turism, kulturverksamhet och det rörliga friluftslivets behov, bör tillkomma.
- Etablering av vindkraft bedöms olämpligt inom och i anslutning till Röda Jorden.
- Skogsbruk bör bedrivas med särskild hänsyn till naturmiljön, kulturmiljö och friluftslivet.
- Utökning av aktivitetsområdet vid Teatermaskinen kan prövas genom strandskyddsdispens. Bred passagemöjlighet ska finnas utmed stranden.

Vid Skildammen har Teatermaskinen sin verksamhet.

NF3 EKOPARK FÄRNA-KEDJEN

Större delen av området ingår i Ekopark Färna. Vid västra stranden av sjön Lilla Kedjen ligger byn Kedjebo. Byn, som består av fyra gårdar med ett stort antal äldre byggnader, ligger i ett öppet kulturlandskap. Byn är utpekad som värdefull kulturmiljö i kulturminnesprogrammet.

Det unika för Ekopark Färna är aspgranskogarna med en stor andel lövträd, särskilt många gamla aspar. Det ger livsrum för många undanträngda arter som är beroende av lövträd, bl.a. hackspettsarter. I ekoparken finns gott om ruiner av hyttor och rester av kolmilor som vittnar om forna tiders bergs- och skogsbruk. Karakteristiskt för ekoparken är också vatten i alla former. Stora områden utgörs av flacka myrmarker och sumpskogar med porlande skogsbäckar, ett rikt fågelliv och flera populära fiskesjöar. Sveaskog har tagit fram särskilda naturvårdsinriktade skötselplaner för sina ekoparker. Området sträcker sig in i Surahammars kommun.

I öster, på gräsen mot Surahammars kommun ligger Stora Flyten och Stormossen, ett värdefullt myrkomplex som är naturmiljö av riksintresse och ingår i ekoparken. Huvuddelen av myrområdet är Natura 2000-område. Inom Skinnskattebergs kommun är endast en mindre del av Natura 2000-området naturreservat.

Kommunen bedömer att området har sådana kvaliteter att det kan betraktas som ett "Tyst område", dvs ett område där ljudkvaliteten särskilt ska beaktas. Genom området går väg 233, så upp till cirka 1 km kring vägen kan det finns störande samhällsbuller, men i övrigt bedöms området kunna anses vara ett tyst område.

Rekommendationer

- Ny bebyggelse bör endast tillkomma i anslutning till befintlig bebyggelse.
- Kulturmiljön i Kedjebo bör bevaras och vid eventuella förändringar är bestämmelserna i 2 kap. 6§, tredje stycket PBL tillämpliga.
- Restriktivitet mot exploateringsföretag i området.
- Inga nya ljudkällor med varaktigt samhällsbuller bör tillkomma inom eller i anslutning till området.
- Skogsbruk bör bedrivas med särskild hänsyn till naturmiljön, kulturmiljö och friluftslivet.
- De delar av Natura 2000-området Stora Flyten-Stormossen som inte är naturreservat bör skyddas genom reservatsbildning.

N1 LAPPLAND

Lappland är ett stort sammanhängande våtmarksområde med ett flertal värdefulla myrkomplex blandat med skog på hårt svallad morän och framför allt i östra delen hållmarks-skog. På flera ställen framträder berggrunden med rundhällar som prydligt har slipats av inlandsisen. Glesa låga tallskogar dominerar, vissa av dem har urskogskaraktär. Landskapet och arterna här påminner om Norrland och ger en känsla av orörd vildmark.

Lappland är skyddat som Natura 2000-område och naturreservat.

I området finns stigar och vindskydd för friluftslivet.

Rekommendationer

- Markanvändningen regleras i reservatsbestämmelserna.
- Etablering av vindkraftverk bedöms olämpligt inom naturreservatet.

N2 FLYTEN – RÖMYRA – SLÅTTERMOSSEN

Området omfattar bl.a. myrområden med höga naturvärden. Här finns Slåttermossen, som är Natura 2000-området, våtmarksområdet vid Bastumossen, Römossen, Flyten och Stormosse. Ett flertal sumpskogar finns i området.

Slåttermossen är skyddad som naturreservat (ingår i Klockarljungreservaten), vars syfte är att bevara myrar med förekomst av klockljud.

Vid Torebo finns en värdefull, grov lind.

Vid Römyra finns värdefull ängs- och betesmark. Söder därom finns en s.k. crag-and-tail, d.v.s. en strömlinjeformad kulle som bildats av inlandsisen.

Rekommendationer

- Enstaka ny bebyggelse bör endast tillkomma i anslutning till befintlig bebyggelse.
- Skogsbruk bör bedrivas med särskild hänsyn till naturmiljön.
- Ingen dikning eller torvtäkt.

N3 SILLBO MED SILLBOMOSSEN

Området utgörs av Sillboområdet med Sillbomossen som är ett omväxlande myrkomplex.

I Sillbotorp finns ett Natura 2000-område bestående av öppen naturlig betesmark med en mängd hävdgynnade arter, som t.ex. kattfot, blåsuga och rödkämpar. I områdets centrala del finns en hållmark som är bevuxen med gamla hagmarksbjörkar och en del tall. I hela hagen växer det rikligt med en.

I Sillbo finns en värdefull ängs- och betesmark.

Rekommendationer

- Enstaka ny bebyggelse bör endast tillkomma i anslutning till befintlig bebyggelse.
- Befintliga ängs- och betesmarker i Sillbo/Silltorp bör hållas i hävd.
- Skogsbruk bör bedrivas med särskild hänsyn till naturmiljön.
- Ingen dikning eller torvtäkt.

N4 SKOMMARMOSSEN M.FL.

Området utgörs av ett större sammanhängande myrområde som omfattar Skalltjärnmossen, Skommarmossen, Dalkarlmossen, Römossen och Hömossen.

Våtmarksområdet består av flera mer eller mindre sammanhängande myrkomplex, som är hydrologiskt obetydligt påverkade och med ett flertal vegetationstyper, huvudsakligen av mosse eller fattigkärrkaraktär. Ett flertal mindre tjärnar med sparsam vegetation finns i området.

Området är av riksintresse för naturvärden och sträcker sig in i Köpings kommun. Skommarmossen är även naturreservat.

Rekommendationer

- Ingen bebyggelse bör tillkomma i området.
- Skogsbruk bör bedrivas med särskild hänsyn till naturmiljön och friluftslivet.
- Ingen dikning eller torvtäkt.

N5 VENABÄCKEN - PERSBO

Området omfattar område med höga naturvärden. Här finns Venabäcken, som är Natura 2000-området, våtmarksområdet vid Venabäcken samt Sjömossen och Högmossen. Venabäckens Natura 2000-område sträcker sig in i Köpings kommun. Ett flertal mindre sumpskogar finns i området.

Venabäcken är skyddad som naturreservat, vars syfte är att bevara ett relativt opåverkat vattendrag med naturlig dynamik och många värdefulla arter, framförallt den hotade flodpärlmusslan.

Väster om Rölösjön ligger ängs- och betesmark vid Persbo.

I området ingår även jordbruksmarken vid Rölö och Brobo.

Rekommendationer

- Enstaka ny bebyggelse bör endast tillkomma i anslutning till befintlig bebyggelse.
- Ängs- och betesmarken i Persbo bör hållas i hävd.
- Skogsbruk bör bedrivas med särskild hänsyn till naturmiljön.

F1 GÄDDTJÄRNE M.M.

Skogsområdet kring Gäddtjärn ingår i Malingsbo-Klotenområdet, som är utpekade som riksintresse för turism och friluftsliv enligt 4 kap. 2§ miljöbalken.

Området som ligger väster om Riddarhyttan och sjön Lien ingår i ett större sammanhängande oexploaterat skogsområde, som nyttjas för rörligt friluftsliv, bl.a. fiske.

Rekommendationer

- Ingen bebyggelse, förutom enstaka byggnad för det rörliga friluftslivets behov, bör tillkomma.
- Skogsbruk bör bedrivas med särskild hänsyn till naturmiljön, kulturmiljö och friluftslivet.

F2 ÖVRE SKÄRSJÖN

Skogsområdet norr om Övre Skärsjön ingår i Malingsbo-Klotenområdet, som är utpekade som riksintresse för turism och friluftsliv enligt 4 kap. 2§ miljöbalken.

Området som ligger väster om Riddarhyttan och sjön Lien ingår i ett större sammanhängande oexploaterat skogsområde, som nyttjas för rörligt friluftsliv, bl.a. fiske.

Vid Nyborg strax norr om Övre Skärsjön finns ett område som bedömts lämpligt för bergtäkt i länsstyrelsens inventering av berg lämpligt för täkt.

Rekommendationer

- Ingen bebyggelse, förutom enstaka byggnad för det rörliga friluftslivets behov, bör tillkomma.
- Exploateringsföretag bör undvikas inom området.
- Skogsbruk bör bedrivas med särskild hänsyn till naturmiljön, kulturmiljö och friluftslivet.

F3 SKRÄDDARBO - JERÅN

Området omfattar Skräddarbo och Jerån samt omkringliggande skogsmark norr om Storsjön och Dagarn. Området ingår i Malingsbo-Klotenområdet, som är utpekade som riksintresse för turism och friluftsliv enligt 4 kap. 2§ miljöbalken.

Jerån och omgivande våtmark Jeråmossen ingår i naturvårdsplanen och är utpekade som värdefull våtmark.

I området finns lämningar efter ett flertal gruvområden.

I Skräddarbo finns hyttområde samt en värdefull ängs- och betesmark.

Rekommendationer

- Ingen bebyggelse, förutom enstaka byggnad för det rörliga friluftslivets behov, bör tillkomma.
- Ängs- och betesmarken i Skräddarbo bör hävdas.
- Skogsbruk bör bedrivas med särskild hänsyn till naturmiljön, kulturmiljö och friluftslivet.

X1 BÄCKEGRUVAN – PERSGRUVAN – KOPPARVERKET

Inom området finns ett stort antal lämningar efter tidigare gruvverksamhet, bl.a. Bäckegruvan och Persgruvan.

Genom området går väg 68. Norra delen av området, som ligger väster om väg 68 ingår i Malingsbo-Klotenområdet, som är utpekad som riksintresse för turism och friluftsliv enligt 4 kap. 2§ miljöbalken.

Vid höjderna finns område som innehåller industrimineral. Området är utpekad som riksintresse för värdefulla ämnen och mineral enligt 3 kap. 7 § miljöbalken. Undersökningskoncession finns för att undersöka om det finns brytningsvärda fyndigheter i området.

Bastnäsfältet i Riddarhyttan är en av världens mineralrikaste platser och ingår i Ekomuseum Bergslagen. Här har det sedan 1600-talet brutits olika mineral. Här finns över 50 olika mineral, bl.a. sällsynta jordartsmetaller. Undersökningskoncession har beviljats för att undersöka om det finns brytningsvärda fyndigheter i området.

Bäckegruvan, Östergruvan och Persgruvan ingår i ett större område med gruvlämningar

som är utpekad i kulturvårdsprogrammet. Gruvverksamheten har under århundradena präglats av växlingar mellan drift, nedläggning och återupptagen drift. I början på 1900-talet drogs ett stickspår från KURJ-banan till gruvan. Gruvhanteringen vid Bäckegruvan lades senast ner 1979.

Söder om Nedre Skärsjön ligger Kopparverket som anlades i början av 1800-talet och var i bruk fram till 1873. Ett antal lämningar finns kvar i form av dammar, en kopparbod, grunder till verkstäder m.m. Området är utpekats i kulturvårdsprogrammet och ingår i Ekomuseum Bergslagen. Korphyttan i sydöstra delen av området är en av de äldsta hyttorna i kommunen. Den drevs från 1300-talet fram till 1600/1700-talet.

Villberget är geologiskt intressant område med välutvecklad drumlin (avlång moränrygg bildad av inlandsisen).

Vid Älgtorp finns ett område som bedömts lämpligt för bergtäkt i länsstyrelsens inventering av berg lämpligt för täkt.

Kopparboden vid Kopparverket.

Rekommendationer

- Endast enstaka bostadshus i anslutning till befintlig bebyggelse bör tillkomma.
- Gruvdrift bör kunna tillkomma inom området efter miljöprövning. Kulturhistoriska värden bör särskilt utredas liksom möjligheterna till miljövänliga transporter.
- Etablering av vindkraftsanläggningar i mindre skala kan prövas inom området under förutsättning att gruvdrift tillkommer. Avvägning ska ske mot boendemiljö, gruvintressen, kulturmiljö och naturmiljö.
- Skogsbruk bör bedrivas med särskild hänsyn till kulturmiljö.

S ÖVRIG SKOGSMARK

Området utgörs av resterande delar av kommunen och består huvudsakligen av skogsmark som nyttjas för virkesproduktion. I östra delen av området ligger naturreservatet Utterdalen.

I nordost tangeras en naturmiljö av riksintresse, Sävtjärnen, som är ett stort klapperfält som har sin huvudsakliga utbredning i Fagersta kommun.

Bastumossen, som ligger söder om N2, är en våtmark, klass 1 (högsta värde) enligt våtmarksinventeringen. I övrigt inrymmer området inga större utpekade områden med höga natur- och kulturvärden, men det ingår ett stort antal mindre områden med höga naturvärden t.ex. biotopskydd, nyckelbiotoper, sumpskogar m.m.

Rekommendationer

- Ny bostadsbebyggelse bör lokaliseras i anslutning till befintlig bebyggelse.
- Inga täkter, vägdragningar eller markberedning inom klapperstensfältet vid Sävtjärnen.
- Ingen dikning eller avvattning av Bastumossen får ske.
- Skogsbruk bör bedrivas med hänsyn till de naturvärden som finns inom området samt till befintliga vandringsleder.

4 LIS-OMRÅDEN

LIS i översiktsplan

I översiktsplanen redovisas 10 områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, s.k. LIS-områden. Syftet med att peka ut LIS-områden är att skapa långsiktiga syssel-sättningseffekter i kommunen samt att bevara och förstärka service på landsbygden.

LIS-områdena kommer att möjliggöra byggande av i första hand bostadsbebyggelse, men även vissa anläggningar för friluftslivets behov eller för turism och kulturverksamhet.

Bakgrunden till LIS-arbetet och hur det har bedrivits redovisas i översiktsplanens Del 2, kapitel 5 *Landsbygdsutveckling*.

Konsekvenserna av LIS-utbyggnaden redovisas i översiktsplanens Del 3 Konsekvensbeskrivning, avsnitt 4.5 *Natur- och kulturmiljöer utöver MKB:n*. Påverkan på strandskyddets syften samt skäl till dispens från strandskyddet redovisas i Del 3 Konsekvensbeskrivning, avsnitt 4.6 *Strandskydd*.

Föreslagna LIS-områden

Nedan listas de föreslagna LIS-områdena. Se även översiktskarta på nästa sida samt redovisning av vart och ett av områdena på nästföljande sidor.

Skinnskatteberg

a Björnbo, bostäder	sid 35
b Broby, bostäder	sid 36
c Norra sidan av Nedre Vättern, friluftsliv	sid 37
d Södra infarten, rastplats, turism	sid 38

Färna

e Näset, bostäder	sid 39
f Asplunda, bostäder	sid 40

Övriga delar av kommunen

g Bysala, bostäder	sid 41
h Uttersberg öster om Hedströmmen, bostäder	sid 42
i Sundsbron Uttersberg, bostäder	sid 43
j Skildammen, kultur och turism	sid 44

Redovisning av LIS-områdena

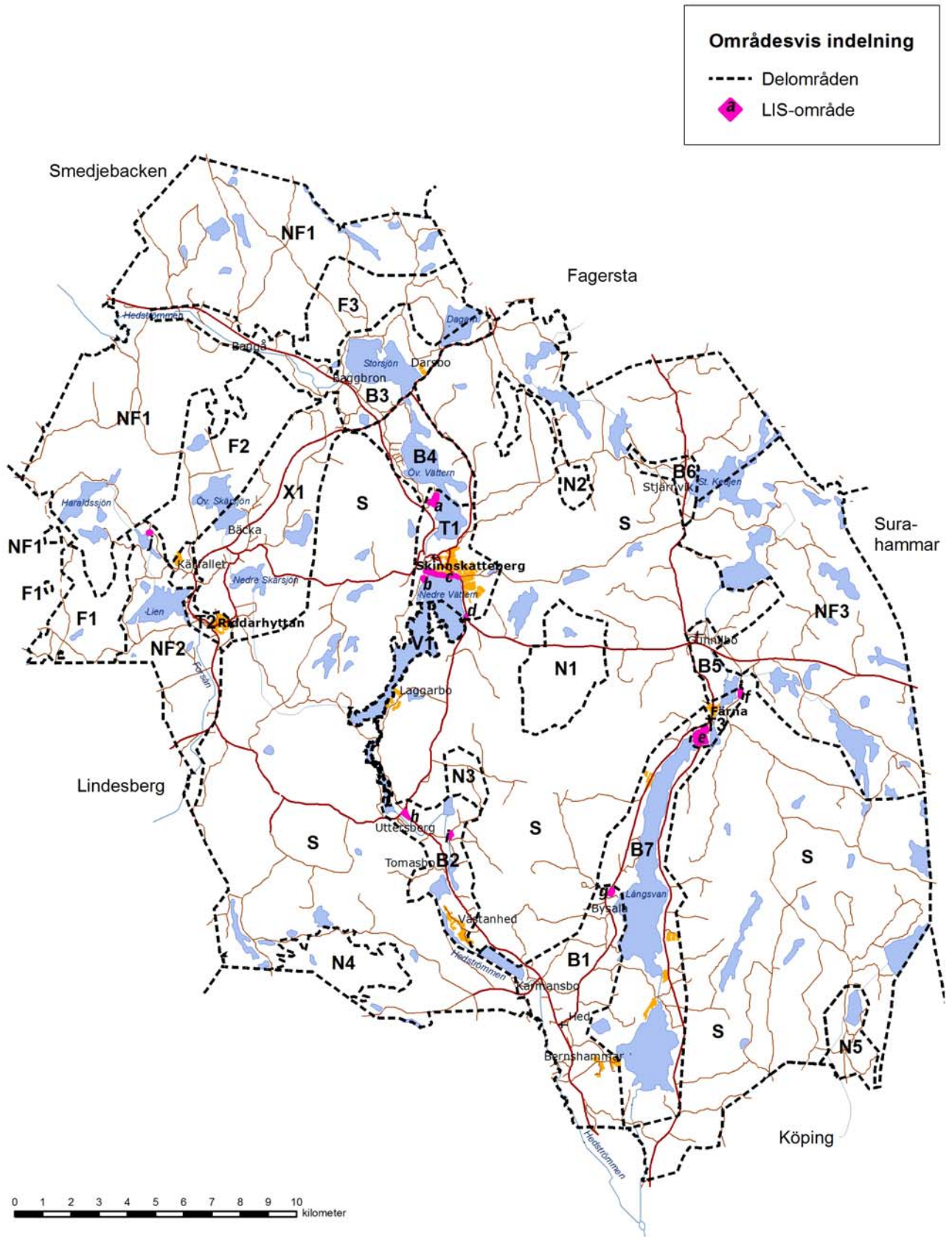
Varje LIS-område beskrivs i text och redovisas på karta. Beskrivningen fokuserar på befintlig mark och vegetation, kvaliteter för friluftslivet samt utpekade natur- och kulturmiljövärden. Planeringsförutsättningar anges kortfattat med hänvisning till delområdena i översiktsplanens kapitel 3.

LIS-områdenas avgränsning är schematiskt dragna. Inom ett LIS-område kan det finnas t.ex. uddar eller andra känsligare delar som inte avses bebyggas. Detta kommer att studeras närmare i kommande planeringsskeden.

Samtliga kartor är orienterade med norr rakt uppåt i bild.

Utsikt mot Övre Vättern från det föreslagna LIS-området Björnbo.

BJÖRNBO (a)

Beskrivning

Granskog och granplantering vid Övre Vättern, cirka 3 km norr om Skinnskatteberg.

Området ligger inom översiktsplanens delområde T1, Skinnskattebergs tätort.

Utvecklingsmöjligheter

Permanentbebyggelse i form av enfamiljshus.

Befintliga förhållanden

Områdets södra del utgörs av en granplantering (tidigare jordbruksmark) som sluttar svagt ner mot sjön. Norra delen utgörs av hög, tät granskog. Skogen respektive planteringen går ända ner till stranden, där det växer enstaka lövträd (sälk, björk, asp).

Inom området finns ingen bebyggelse. Ett bostadshus finns söder om området och ett norr om området.

Området berörs av strandskydd för Övre Vättern. Passagemöjlighet finns längs stranden i hela området.

Området går att ansluta till befintligt vägnät via den grusväg som leder hit från väg 233 och till kommunalt vatten och avlopp.

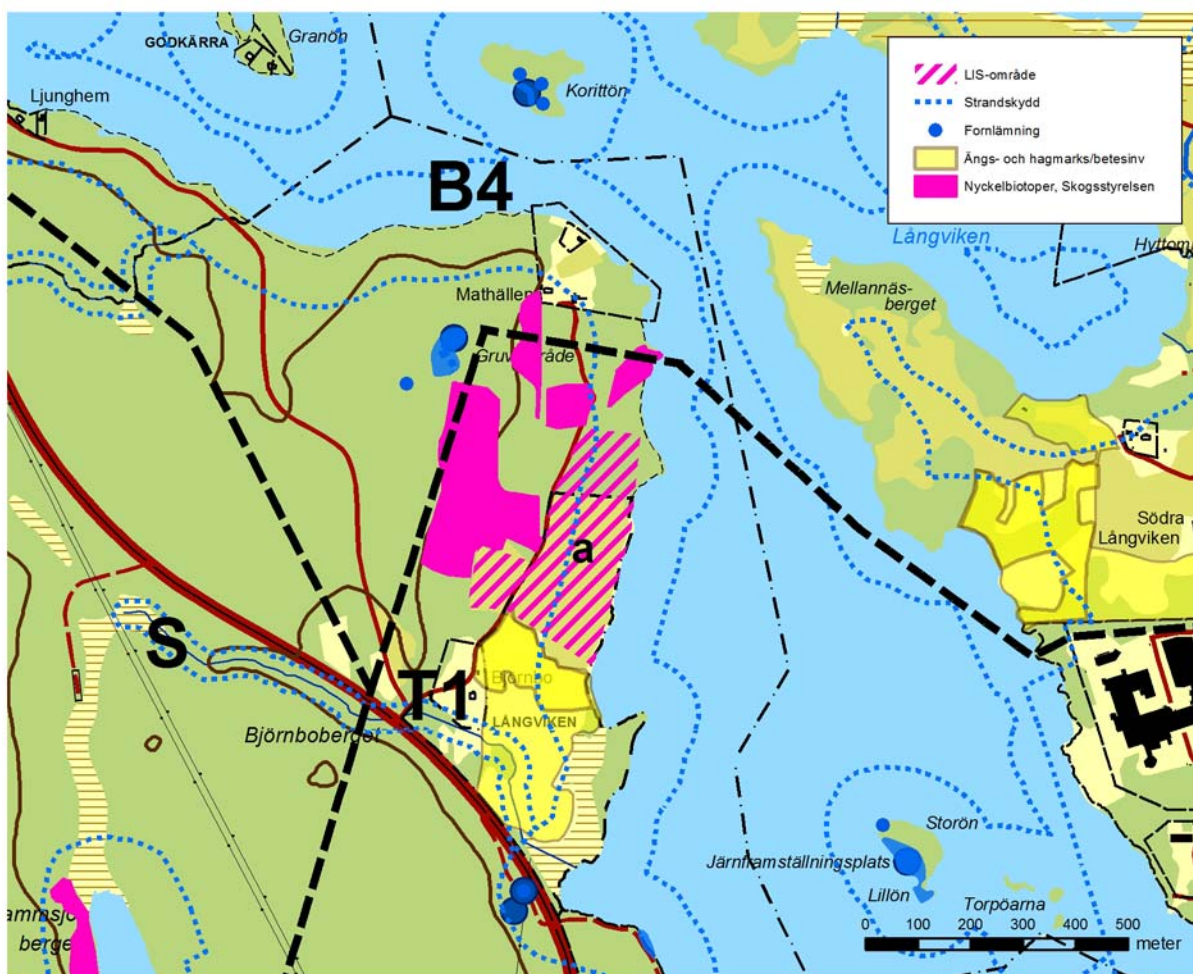
Uttekade natur- och kulturmiljöer

Södra delen av området angränsar till ett objekt i ängs- och betesinventeringen. Inga kända fornlämningar. Väster och norr om området finns nyckelbiotoper.

Området berörs av strandskydd för Övre Vättern.

Rekommendationer

- Detaljplan ska upprättas. Passagemöjlighet ska finnas utmed stranden. Naturinventering ska utföras.

BROBY (b)

Beskrivning

Igenväxande f.d. jordbruksmark vid Nedre Vättern söder om Broby, cirka 1 km söder om Skinnskatteberg.

Området ligger inom översiktsplanens delområde T1, Skinnskattebergs tätort.

Utvecklingsmöjligheter

Permanentbebyggelse i form av några flerfamiljshus.

Befintliga förhållanden

Området är en låglänt tidigare jordbruksmark, med träridåer och igenväxande partier. Lövvegetationen överväger, enstaka gran finns. Längs stranden växer ett glest lövbälte, mest björk och al.

Inom området finns ingen bebyggelse. Direkt norr om området ligger det gamla vattenverket.

Området berörs av strandskydd för Nedre Vättern. Passagemöjlighet finns längs stranden i hela området.

Området går att ansluta till befintligt väg-/gatunät via en grusväg som leder hit från Skinnskatteberg. Området kan anslutas till kommunalt vatten och avlopp.

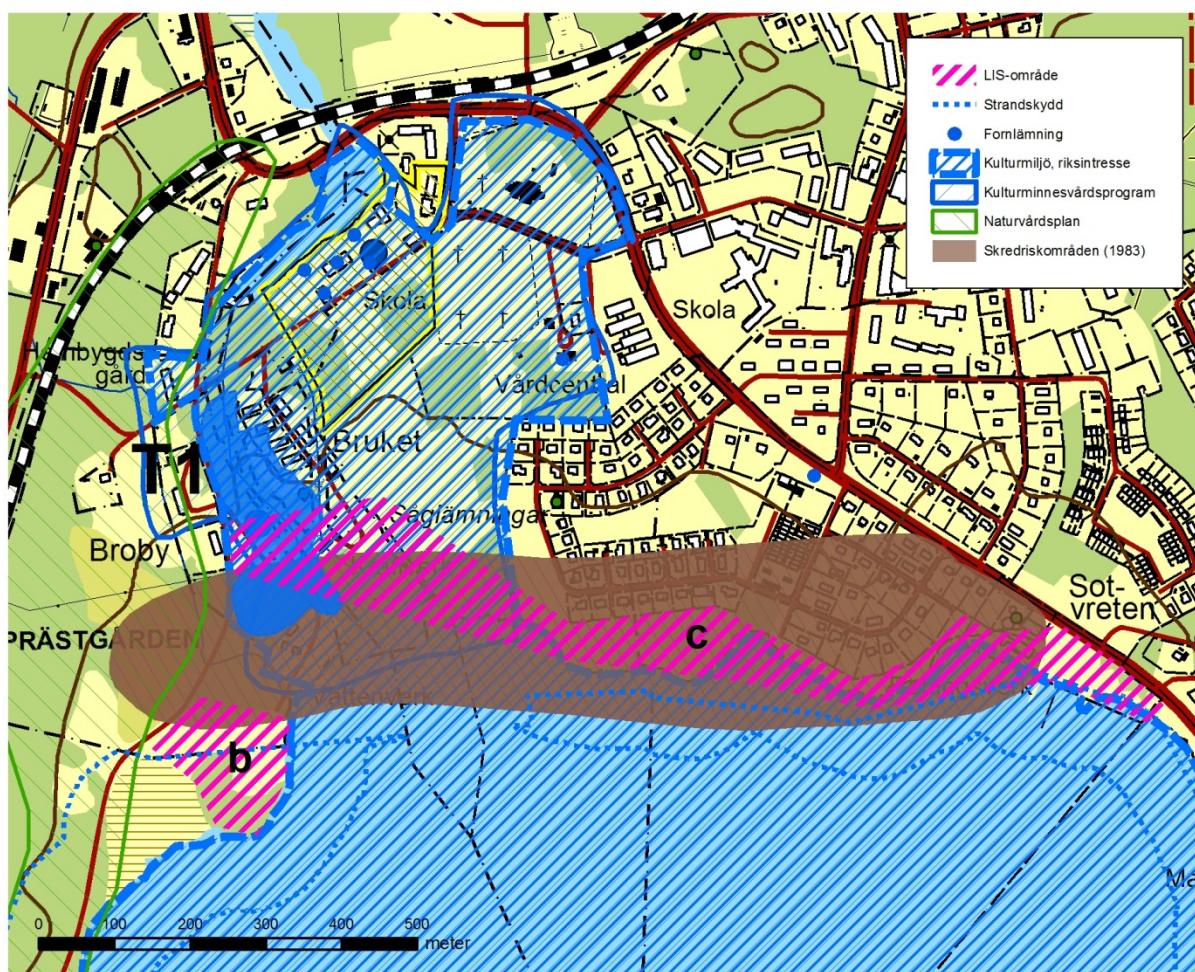
Norra delen av området omfattas av skredrisk. Även översvämningsrisken behöver beaktas.

Utpekade natur- och kulturmiljöer

Området ligger nära ett objekt i länets naturvårdsplan (Björkliden, skogsmark med betydande inslag av ädla lövträd, klass 3). Angränsar till kulturmiljö av riksintresse, Hedströmsdalen (järnbruksmiljöer).

Rekommendationer

- Detaljplan ska upprättas. Vid planläggning ska särskilt kulturmiljön, eventuell skred och översvämningsrisk studeras. Naturinventering ska utföras. Området får inte användas till enskilda bostadstomter. Passagemöjlighet ska finnas utmed stranden.

NORRA SIDAN AV NEDRE VÄTTERN (c)

Beskrivning

Strandområdet vid Herrgårdsängen i sydvästra delen av Skinnskatteberg, utmed norra sidan av Nedre Vättern.

Området ligger inom översiktsplanens delområde T1, Skinnskattebergs tätort.

Se karta på föregående sida

Utvecklingsmöjligheter

Friluftslivsutveckling, med strandpromenad och t.ex. rastplats, eventuellt bad.

Befintliga förhållanden

Området ligger mellan tätortsbebyggelsen i Skinnskatteberg och sjön i anslutning till Herrgårdsängen. Det utgörs huvudsakligen av jordbruksmark (gräsmark) samt klippta/slagna gräsytor i anslutning till tätorten. Längs stranden går en gång- och cykelväg. Lövträd förekommer i större och mindre dungar samt i en bård längs stranden.

Inom området finns ingen bebyggelse.

Området berörs av strandskydd för Nedre Vättern.

Större delen av området omfattas av skredrisk.

Utpekade natur- och kulturmiljöer

Områdets västra del ligger inom en kulturmiljö av riksintresse, Hedströmsdalen (järnbruksmiljöer). Resten av området angränsar till detta riksintresse.

I områdets västra del finns en fast fornlämning (hammarområde).

Rekommendationer

- Endast åtgärder som avser att förbättra allmänhetens möjligheter till friluftsliv ska komma ifråga. Hänsyn krävs till kulturmiljövärdena.

Herrgårdsängen.

SÖDRA INFARTEN (d)

Beskrivning

Gräsmark mellan väg 233 och Nedre Vättern, direkt söder om Skinnskatteberg.

Området ligger inom översiktsplanens delområde T1, Skinnskattebergs tätort.

Utvecklingsmöjligheter

Rast- och informationsplats.

Befintliga förhållanden

Området utgörs av öppna gräsytor mellan väg 233 och sjön, med en smal lövträdsridå längs vattnet.

Inom området finns ingen bebyggelse.

Passagemöjlighet finns längs stranden i hela området.

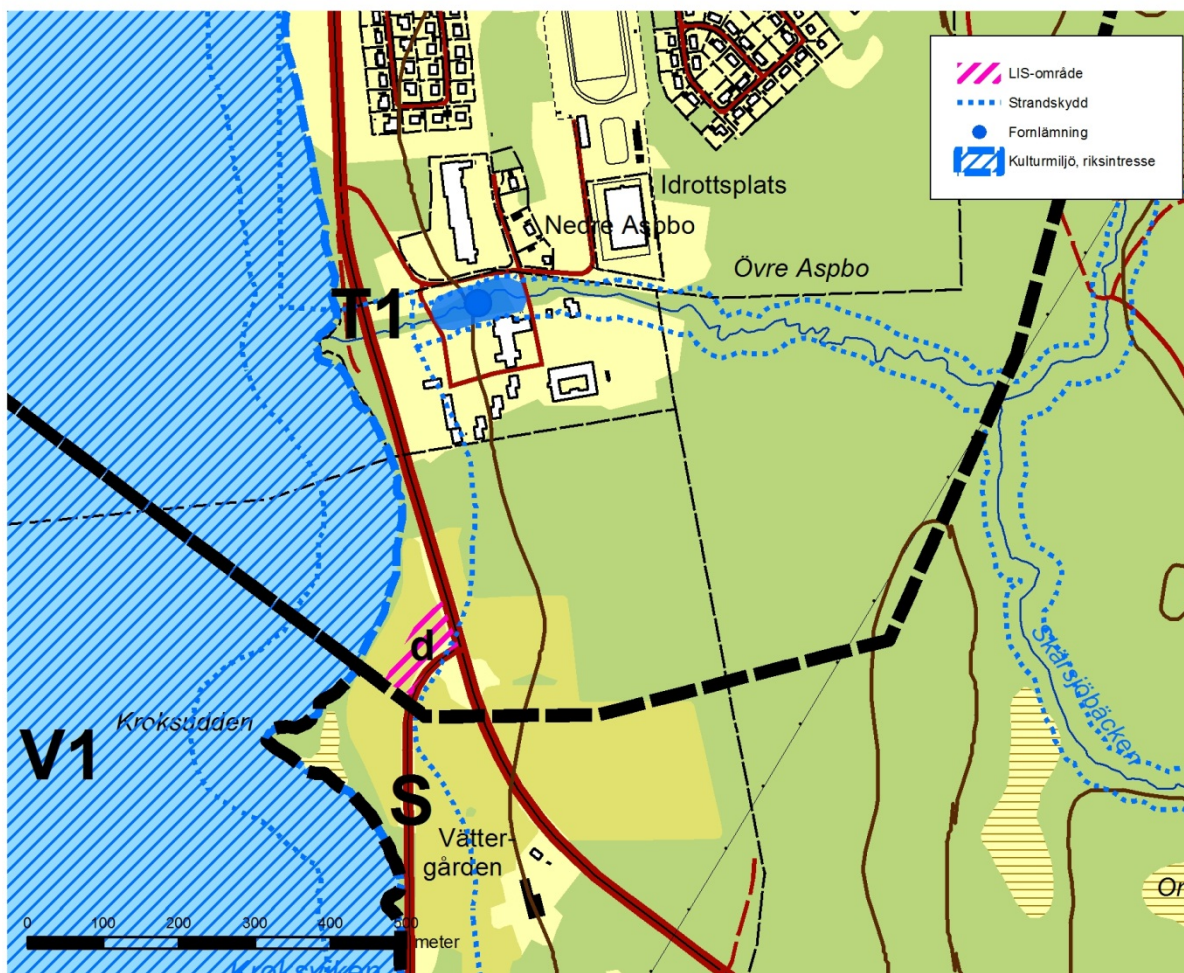
Området berörs av strandskydd för Nedre Vättern.

Utpekade natur- och kulturmiljöer

Inga utpekade värdefulla natur- och kulturmiljöer finns inom området. Området ligger nära en kulturmiljö av riksintresse, Hedströmsdalen (järnbruksmiljöer).

Rekommendationer

- Detaljplan ska upprättas, alternativt kan området ingå i vägplan.

NÄSET (e)

Beskrivning

Gräsmark vid Långsvan, cirka 1 km sydväst om Färna.

Området ligger inom översiktsplanens delområde T3, Färna.

Utvecklingsmöjligheter

Permanentbebyggelse i form av enfamiljshus.

Befintliga förhållanden

Området ligger strax sydväst om Färna. Det utgörs huvudsakligen av jordbruksmark (gräsmark), med enstaka lövträdsbeväxta åkerholmar. Längs stranden växer ett skogsbälte, som inte ingår i LIS-området.

Inom området finns ingen bebyggelse.

Genom området går väg 659.

Området ligger i nordväst nära en ås som utgör grundvattenförekomst och omfattas av miljökvalitetsnormer.

Området berörs av strandskydd för Lillsjön och Långsvan. Passagemöjlighet finns längs stranden i hela området.

Området kan anslutas till kommunalt vatten och avlopp.

Utpekade natur- och kulturmiljöer

Området ligger i norr och nordväst nära ett objekt i länets naturvårdsplan (Sandbäcken, bäckravin kantad av klippbestånd med inslag av ädellövträd, grov lind och grov tall, klass 3) som även är av regionalt intresse för friluftsliv enligt naturvårdsplanen. Öster om området ligger en våtmark som tas upp i våtmarksinventeringen (klass 3).

Åkerholmarna samt ett dike inom området omfattas av biotopskydd enligt miljöbalken.

Inom området finns inga kända fornlämningar, men strax utanför området går en färdväg som är en s.k. övrig kulturhistorisk lämning.

Rekommendationer

- Detaljplan ska upprättas. Vid detaljplanläggning ska särskild hänsyn tas till åkerholmarna, det biotopskyddade diket och den kulturhistoriska färdväg som går utmed Långsvans norra strand och Lillsjön.

ASPLUNDA (F)

Beskrivning

Gräsmark och skogsmark vid Norrsjön, mellan Färna och Vreten, cirka 1 km nordost om Färna.

Området ligger inom översiktsplanens delområde T3, Färna.

Utvecklingsmöjligheter

Permanentbebyggelse.

Befintliga förhållanden

Området utgörs huvudsakligen av blandskog och ligger på östra sidan av Norrsjön, strax norr om Färna. Södra delen utgörs av jordbruksmark (gräsmark), med fin utsikt över sjön. Mellan området och sjön går en asfalterad bilväg.

Ingen bebyggelse finns inom området. På andra sidan vägen, mot sjön, ligger ett bostadshus.

Området ligger cirka 80-150 meter från Norrsjön och avskiljs från stranden av en väg.

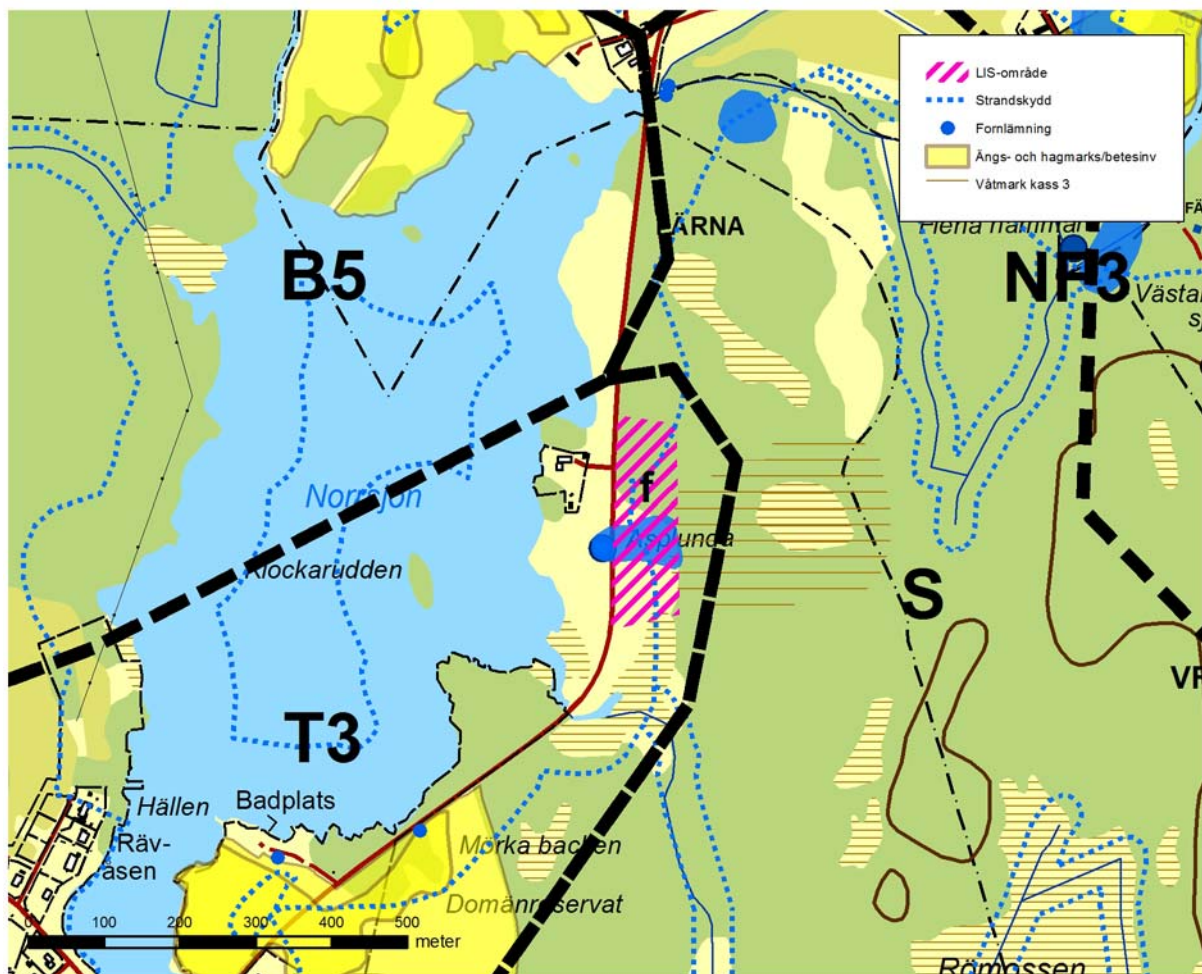
Området berörs av utvidgat strandskydd för Norrsjön.

Uttekade natur- och kulturmiljöer

En s.k. övrig kulturhistorisk lämning (två husgrunder) finns inom området.

Rekommendationer

- Detaljplan ska upprättas. Vid detaljplanläggning ska kulturmiljön och eventuell översvämningsrisk studeras särskilt.

BYSALA (g)

Beskrivning

Gräsmark i norra delen av Bysala, öster om väg 250, med vacker utsikt ner mot Långsvan.

Området ligger inom översiktsplanens delområde B1 Bysala-Bråten-Hed-Karmansbo-Bernshammar.

Utvecklingsmöjligheter

Permanentbebyggelse i form av enfamiljshus.

Befintliga förhållanden

Området utgörs av jordbruksmark (gräsmark) och en lövskogsdunge, mer än 200 m från sjön Långsvans strand.

Inom området finns ingen bebyggelse. Området omges av bybebyggelsen i Bysala.

Området berörs av utvidgat strandskydd för Långsvan.

Utpekade natur- och kulturmiljöer

Angränsar till område i kommunens kulturminnesvårdsprogram, Bysala.

Rekommendationer

- Detaljplan ska upprättas.

UTTERSBERG ÖSTER OM HEDSTRÖMMEN (h)

Beskrivning

Bostadsbebyggelse, jordbruksmark och barrskog i nordöstra delen av Uttersberg.

Området ligger inom översiktsplanens delområde B2 Uttersberg-Tomasbo-Västanhed.

Utvecklingsmöjligheter

Permanentbebyggelse i form av några bostadshus.

Befintliga förhållanden

Området södra del utgörs av en grusplan samt jordbruksmark (gräsmark), i anslutning till befintlig bostadsbebyggelse längs en väg. Området sluttar svagt mot Hedströmmen. Norra delen utgörs av en skogklädd ås.

Inom området finns fyra bostadsfastigheter.

Området berörs av strandskydd för Hedströmmen. Passagemöjlighet finns längs

stranden i hela området.

Området utmed Hedströmmen berörs av översvämningsrisk, men det aktuella LIS-området ligger högre upp i terrängen.

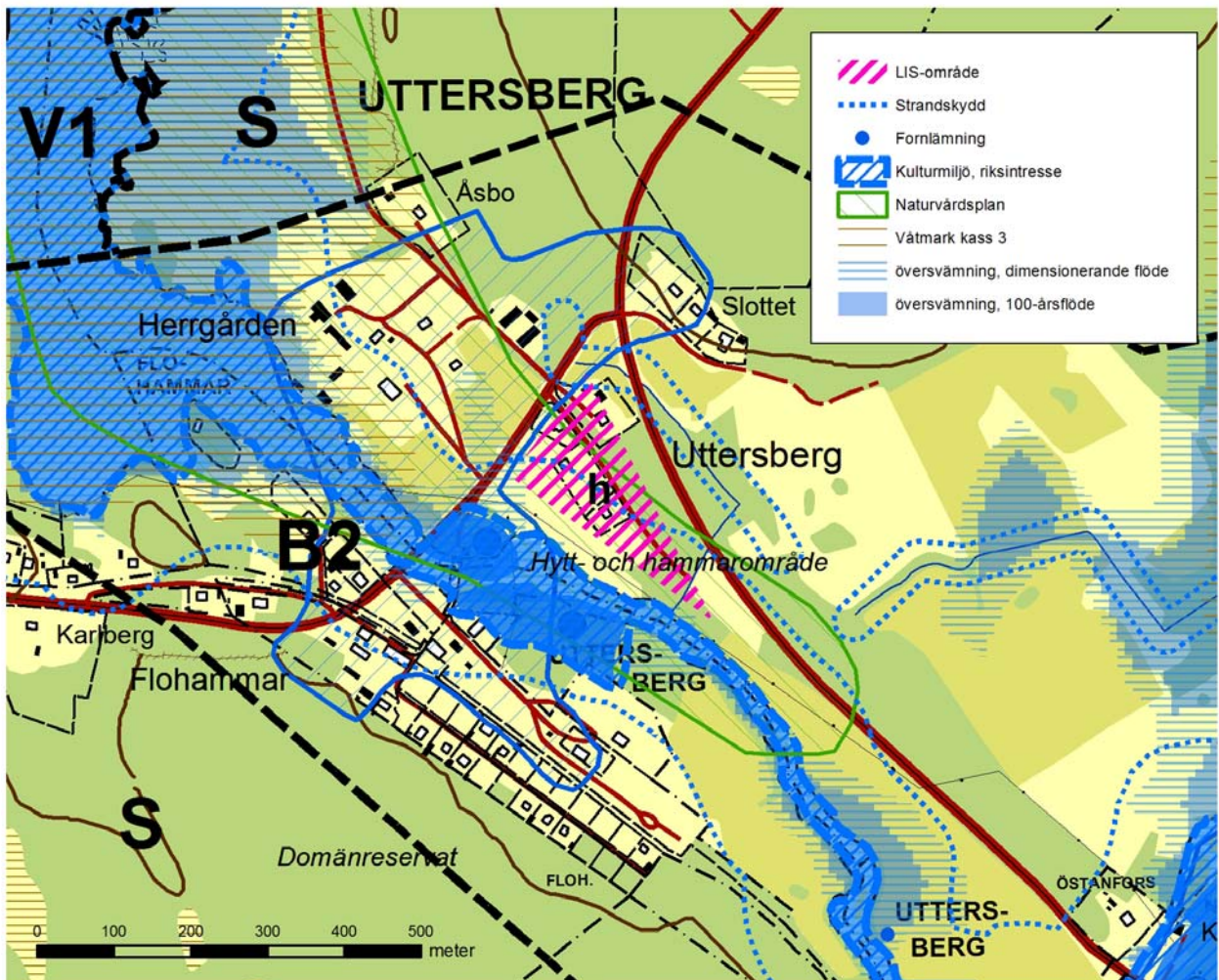
Uttekade natur- och kulturmiljöer

Större delen av området tas upp i länets naturvårdsplan (Område vid Uttersberg: ädellöv-förekomster, strandkärr och forsmiljö, intressant fågelfauna).

Området angränsar söderut till en kulturmiljö av riksintresse, Hedströmsdalen (järnbruksmiljöer). Inga kända fornlämningar finns inom området, dock finns en direkt söder om området (hammarområde).

Rekommendationer

- Detaljplan ska upprättas. Naturinventering ska utföras innan strandskyddsdispens eller detaljplan prövas.

SUNDSBRON UTTERSBERG (i)

Beskrivning

Jordbruksmark (gräsmark) med lövträdungar nära Hedströmmen

Området ligger inom översiktsplanens delområde B2 Uttersberg-Tomasbo-Västanhed.

Utvecklingsmöjligheter

Permanentbebyggelse i form av några enfamiljshus.

Befintliga förhållanden

Området utgörs av jordbruksmark (hägnad gräsmark), belägen på Hedströmmens östra strand vid Sundsbron och Sundsbrotorp. I området finns några dungar med lövträd.

Inom området finns ingen bebyggelse. I närheten finns några bostadshus. Området ligger i direkt anslutning till befintligt vägnät.

Området utmed Hedströmmen berörs av översvämningsrisk, men det aktuella LIS-området ligger högre upp i terrängen.

LIS-området omfattar inte området närmast stranden.

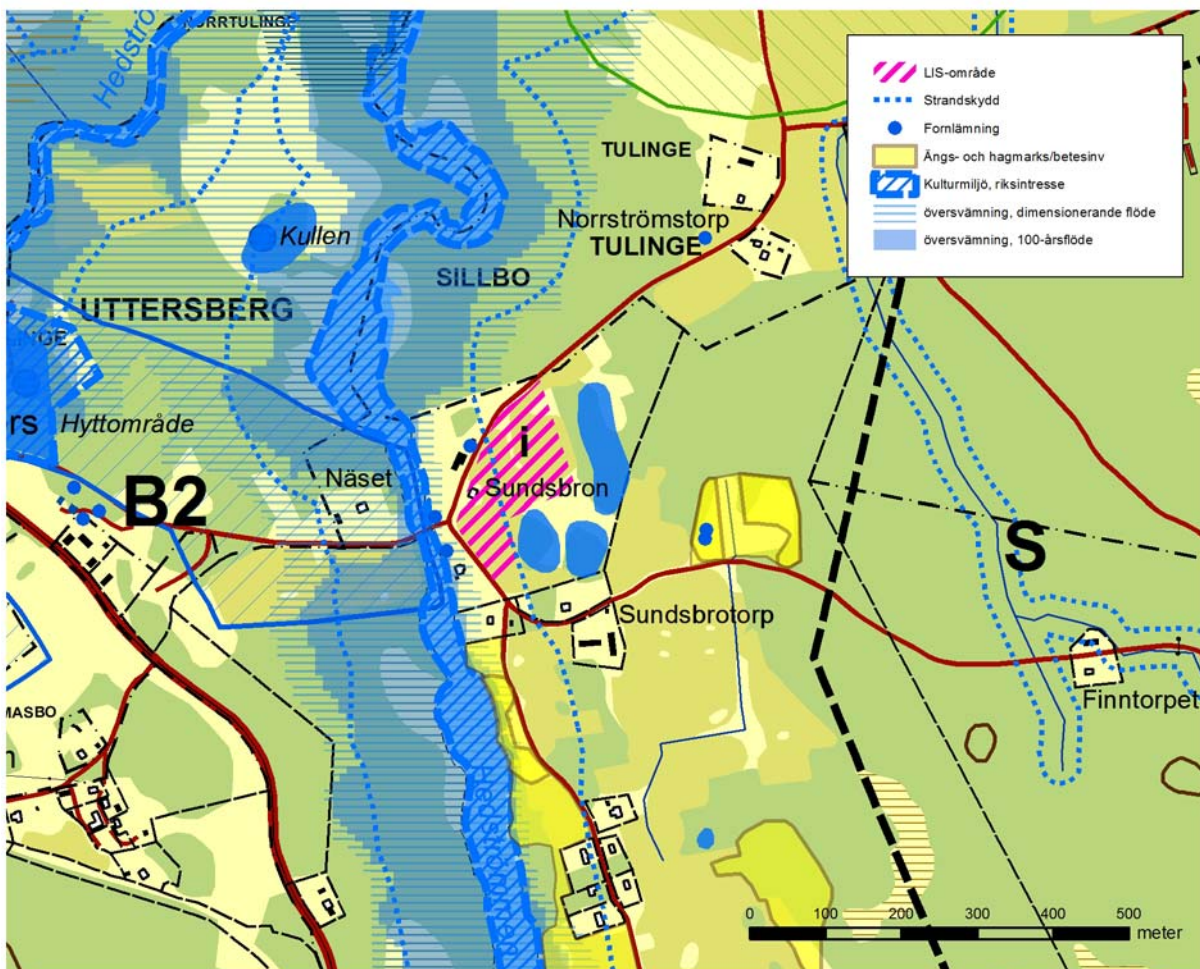
Utpekade natur- och kulturmiljöer

Två s.k. övriga kulturhistoriska lämningar (fossil åker, röjningsrösen) finns strax intill området. I närheten av området finns även objekt som tas upp i ängs- och hagmarksinventeringen. På ett avstånd av cirka 30 meter ligger en kulturmiljö av riksintresse, Hedströmsdalen (järnbruksmiljöer).

Området berörs av strandskydd för Hedströmmen.

Rekommendationer

- Detaljplan bör upprättas, förutom komplettering med enstaka bostadshus. Kulturmiljövärdena ska särskilt studeras innan utbyggnad kommer till stånd.

SKILDAMMEN (j)

Beskrivning

Bebyggelse och skog nordväst om Övre Källfallet vid Skildammen, cirka 4 km nordväst om Ridderhyttan.

Området ligger inom översiktsplanens delområde NF2 Lien-Forsån-Röda jorden.

Utvecklingsmöjligheter

Turism/evenemang/aktiviteter/arrangemang

Befintliga förhållanden

Området utgörs av en glänta i skogen där Teatermaskinen har sin verksamhet. Gläntan omges av barrskog, som i området mellan teaterlokalen och stranden utgörs av ungskog. Skogen som omger LIS-området är äldre, uppväxt. Längs stranden finns högre tallar.

Inom området finns byggnader som används för teaterverksamhet m.m. (Tidigare har här legat en skola.) Området går att ansluta till befintligt vägnät via den skogsväg som leder hit från väg 68

Området berörs av strandskydd för Skildammen. Passagemöjlighet finns längs stranden i hela området.

Uttekade natur- och kulturmiljöer

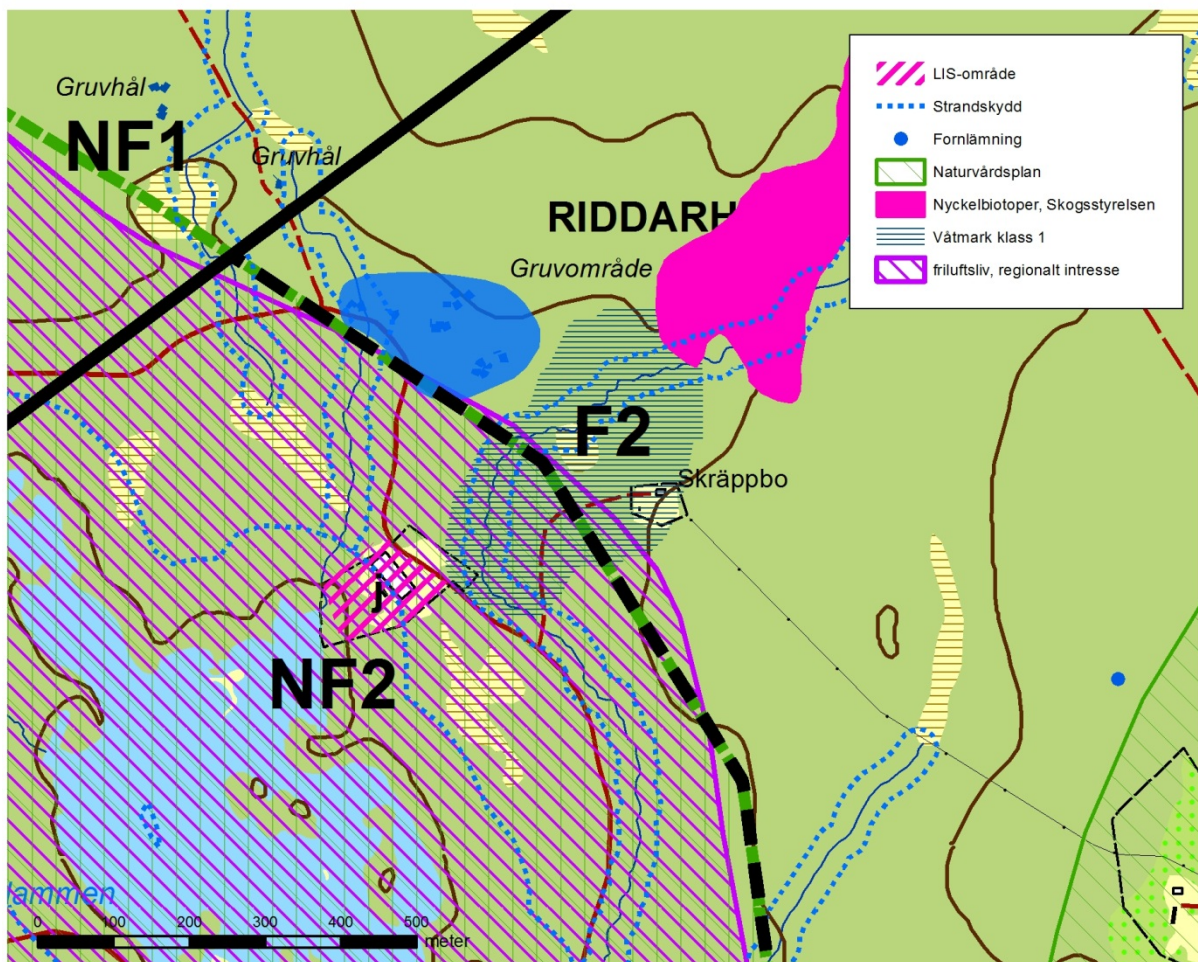
Området ligger inom riksintresse för turism och rekreation enligt MB 4 kap 1-2 §§, Malingsbo-Kloten samt inom en naturmiljö av riksintresse enligt MB 3 kap 6 §, Ridderhyttfältet, vilket främst har geologiska värden. Inga kända fornlämnningar inom området.

Övrigt

Området går att ansluta till befintligt vägnät via den skogsväg som leder hit från väg 68.

Rekommendationer

- Utökning av aktivitetsområdet vid Teatermaskinen kan prövas genom strandskyddsdispens. Bred passagemöjlighet ska finnas utmed stranden.

Referenser finns angivna i Översiktsplanens del 2 Planeringsförutsättningar

SAMHÄLLSBYGGNADSENHETEN
Plan
Lisbeth Dahlbäck
Telefon 010-22 49 241
lisbeth.dahlback@lansstyrelsen.se

Skinnskattebergs kommun
Box 101
739 22 Skinnskatteberg

Skinnskattebergs kommun

2014-05-14

Dnr 2013.0657.2112

Granskningsyttrande över Översiktsplan för Skinnskattebergs kommun

Förslag till översiktsplan för Skinnskattebergs kommun, är utställt och har kommit till Länsstyrelsen för granskning enligt PBL 3 kap. 16 § plan – och bygglagen (2010:900).

Länsstyrelsen har lämnat samrådsyttrande 2013-09-30.

Av Länsstyrelsens granskningsyttrande ska det framgå om

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken,
2. förslaget kan medverka till att en miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. en bebyggelse eller ett byggnadsverk blir olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Det är positivt att ett stycke om Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS) har lagts till och att kartorna över respektive område är detaljerade.

Motiveringarna till hur LIS-områdena bidrar till en utveckling av landsbygden kan utvecklas ännu mer. En sådan motivering ger ett starkare stöd i ett senare dispens- eller upphävandeskede.

Samrådsförslaget tog upp sju områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge. Efter samrådet har tre nya områden kommit till. Det är Björnbo nordväst om Skinnskatteberg, Näset söder om Färna och Sundsbron söder om Uttersberg.

Länsstyrelsen har följande kommentarer för de nytillkomna områdena.

Björnbo

Inför arbetet med detaljplanering av Björnbo bör en naturinventering göras för att säkerställa gränserna mot nyckelbiotoper.

Näset

Rekommendationerna för området bör kompletteras med att hänsyn ska tas till det biotopskyddade diket. Det bör nämnas att värdefull jordbruksmark tas i anspråk för nybyggnation. Länsstyrelsen anser att Näset inte kan anses ligga i direkt anslutning till Skinnskattebergs tätort och att skälen till dispens/upphävande därför bör omformuleras.

Sundsbron

Inte heller Sundsbron kan anses ligga i direkt anslutning till Skinnskattebergs tätort och att skälen till dispens/upphävande därför bör omformuleras.

Motiveringarna till syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten bör utvecklas mer för det här området.

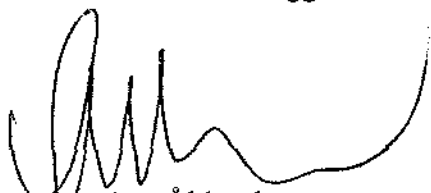
Hälsa och säkerhet

Det gjordes en ras- och skredkartering 1983. I planen står det *Utredningen behandlar dock enbart bebyggda områden, varför andra obebyggda områden kan finnas med förutsättningar för skred*. Det bör förtydligas att det gäller områden som var obebyggda 1983.

Det är bra att risken för erosion utmed vattendrag är redovisad i texten. Den bör även redovisas på kartan, som visar miljö- och riskfaktorer.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit

länsråd Anders Åhlund beslutande,
planhandläggare Lisbeth Dahlbäck föredragande
naturvårdshandläggare Charlotta Kjellström

Anders Åhlund

Lisbeth Dahlbäck

Bifogat: inkomna yttranden från
Energimyndigheten
Försvarmakten
Folkhälsoinstitutet
Sveriges geologiska undersökning
Sveriges geologiska institut
Trafikverket
Svenska kraftnät
Myndigheten för samhällskydd och beredskap

Översiktsplanen för Skinnskattebergs kommun utgör en vision för kommunens framtida utveckling, en vägledning för kommunens och andra myndigheters beslut om mark- och vattenanvändningen samt en dialog mellan kommunen och staten om de allmänna intressenas innebörd, avgränsning och tillgodoseende.

Översiktsplanen består av **tre delar**:

Del 1 Utveckling och delområden

Del 2 Planeringsförutsättningar

Del 3 Konsekvensbeskrivning